

Šolski center Celje

Srednja šola za storitvene dejavnosti in logistiko

ALKOHOL IN OSTALE OPOJNE SUBSTANCE MED MLADIMI NA CELJSKEM V PROMETU

Raziskovalna naloga

Mentor: mag. Božidar Žibret, prof.

Avtorici: Špela Kladnik

Julija Grm

Celje, april 2022

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	7
1.1 CILJI	7
1.2 HIPOTEZE	7
1.3 METODE DE LA	8
2 SPLOŠNO O ALKOHOLU	9
2.1 UČINKI ALKOHOLA	10
2.2 NEGATIVNI UČINKI PITJA ALKOHOLA	11
2.3 POSLEDICE UŽIVANJE ALKOHOLA	12
2.4 ALKOHOLIZEM	13
2.5 VPLIV ALKOHOLA NA OTROKE IN MLADOSTNIKE	14
2.6 SKUPINE LJUDI KI JIH PITJE ALKOHOLA POSEBEJ OGROŽA	14
2.7 ZNAKI ZA TEŽAVE Z ALKOHOLOM	15
3 PREPOVEDANE SUBSTANCE	16
3.1 ZAKONITE IN NEZAKONITE DROGE	16
3.2 ODVISNOST OD PREPOVEDANIH SUBSTANC	17
3.3 ZNAKI UŽIVANJA, OPIS PREPOVEDANIH SUBSTANC/DROG	18
4 PREVENTIVNE AKCIJE	20
5 INTERVJUJI	21
5.1 INTERVJU Z INŠTRUKTORJEM VARNE VOŽNJE	21
5.3 INTERVJU Z DELODAJALCEM ALKOHOLIZIRANE OSEBE	24
5.4 INTERVJU Z POLICISTOM	25
5.5 INTERVJU Z GASILCEM	27
5.6 ANALIZA POGOVOROV	28
6 ANKETA	29
6.1 MERSKI INSTRUMENTI	29
6.2 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	30
6.3 POSTOPEK STATISTIČNE OBDELAVE	30
6.4 REZULTATI ANKETE	30
6.5 ANKETNI VPRAŠALNIK	47
7 ANALIZA PODATKOV PROMETNIH NESREČ POD VPLIVOM ALKOHOLA/ OPOJNIH SUBSTANC	52
7.1 ŠTEVILO ODREJENIH ALKOTESTOV	52
7.2 ŠTEVILO ODREJENIH PREGLEDOV ZARADI PREPOVEDANIH SUBSTANC	53
8 POTRDITEV HIPOTEZ	56
9 UKREPI ZA IZBOLJŠANJE PROMETNE VARNOSTI V CELJU	57
10 ZAKLJUČEK	59
11 VIRI IN LITERATURA	61

KAZALO SLIK

Slika 1: Vrste alkoholnih pijač.	11
Slika 2: Posledice alkohola.	13
Slika 3: Alkoholizem.	13
Slika 4: Vrsta drog.	17
Slika 5: Množica raznih drog na tržišču.	18
Slika 6: Način uživanja prepovedanih substanc.	19
Slika 7: Odmevne preventivne akcije.	20
Slika 8: 3D prehod.	57

KAZALO TABEL

Tabela 1: Odrejeni alkotesti.	52
Tabela 2: Odrejeni strokovni pregledi prepovedanih substanc.	54

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Anketiranci glede na spol.	29
Graf 2: Starost anketirancev.	30
Graf 3: Izobrazbena struktura anketirancev.	31
Graf 4: Status zaposlitve.	32
Graf 5: Starost prve poskušnje alkohola.	32
Graf 6: Starost prve poskušnje prepovedanih substanc.	33
Graf 7: Vrste alkohola.	34
Graf 8: Vrste prepovedanih substanc.	35
Graf 9: Čas uživanja alkohola.	36
Graf 10: Čas uživanja prepovedanih substanc.	36
Graf 11: Posledice alkohola in prepovedanih substanc v prometu.	37
Graf 12: Tečaj varne vožnje.	38
Graf 13: Vrsta motornih sredstev.	39
Graf 14: Vožnja pod vplivom alkohola.	39
Graf 15: Vožnja pod vplivom prepovedanih substanc.	40
Graf 16: Potniki v vozilu pod vplivom alkohola.	41
Graf 17: Počutje ljudi.	42
Graf 18: Senzibilnost ljudi glede alkohola in prepovedanih substanc.	42
Graf 19: Posledice prepovedanih substanc in alkohola v prometu.	43
Graf 20: Zavedanje posledic alkohola.	44
Graf 21: Zavedanje posledic pod vplivom prepovedanih substanc.	45
Graf 22: Odrejeni alkotesti.	53
Graf 23: Odrejeni strokovni pregledi prepovedanih substanc.	54

ZAHVALA

Najprej bi se radi iz srca zahvalili najinemu mentorju gospodu mag. Božidarju Žibretu da naju je vodil, spodbujal in s svojim znanjem pomagal pri izdelavi raziskovalne naloge. Radi bi se zahvalili še policistu, ki nama je s svojim policijskim znanjem in napotki posređoval in pomagal potrditi najine rezultate anketnega vprašalnika ter gasilcu, ki nama je pojasnil, kakšno je njihovo videnje o alkoholu. Zahvala pa gre tudi obema delodajalcema opitega zaposlenega ter zaposlenega pod vplivom prepovedanih substanc. Iskrena hvala tudi inštruktorju vožnje.

Najlepša hvala vsem anonimnim udeležencem anketnega vprašalnika, da ste nama s svojim časom in izkušnjami pomagali priti do zaključnih rezultatov.

POVZETEK

V nalogi sva raziskovali tematiko na temo alkohol in opojne substance med mladimi v prometu na celjskem. Alkohol je še vedno zelo prisoten med mladimi. Vedno bolj pa se med mladimi pojavljajo tudi prepovedane substance. Intervjuji so bili opravljeni z inštruktorjem varne vožnje, delodajalcem alkoholizirane osebe in delodajalcem voznika pod vplivom prepovedanih substanc, policistom ter gasilcem. Zajetih je bilo 100 anketirancev, starih med 16 – 18 let, 18 – 20 let, 20 – 22 let ter med 22 – 24 let. Statistični podatki so bili pridobljeni s policijske spletne strani ter iz pogovora oz. intervjuja s policistom. V pomoč nama je bila strokovna literatura o alkoholu in prepovedanih substancah na splošno.

Sprva sva predvidevali, da mladi poznajo preventivne akcije, vendar sva iz ankete razbrale, da temu ni tako, ter da mladi zelo malo oz. skoraj nič ne poznajo preventivnih akcij.

V nalogi sva podali tudi nekaj ukrepov za izboljšanje stanja: boljša razsvetljava na prehodih za pešce, uvedba cone 30 in 3D prehodov v okolici šol.

1 UVOD

Za raziskovalno nalogo sva si izbrali temo alkohol in ostale opojne substance med mladimi na celjskem v prometu. Glavni razlog, da sva izbrali to temo je, da vseskozi poslušamo o prometnih nesrečah in smrtnih žrtvah med mladimi.

Alkohol in prepovedane substance že stoletja prepletata življenja mladih. Sodobni čas nam prinaša vse več možnosti, da lahko dobimo vse kar si zaželimo, med drugim tudi alkoholne pijače in prepovedane substance. Prav to pa je problem v današnji družbi. Mladi se zelo hitro srečajo z alkoholom in prepovedanimi substancami, dobijo prve pozitivne in negativne izkušnje opitosti in zadetosti, doživijo prvo izkušnjo zbujanja z glavobolom, slabostjo, se srečajo z različnimi reakcijami staršev in prijateljev. Pitje in zauživanje prepovedanih substanc ima lahko pri nekaterih ljudeh zelo slabe učinke. Alkohol in prepovedane substance so povezani s številnimi škodljivimi posledicami, ki jih opazimo na telesnem in duševnem razvoju ter socialnem področju. Te posledice lahko prizadenejo posameznika, njegovo družino, prijatelje, sošolce, okolico in tudi celotno družbo.

1.1 CILJI

Cilji te raziskovalne naloge so:

1. Ugotoviti želiva, kdo je večkratni povzročitelj prometnih nesreč: moški ali ženske?
2. Ugotoviti želiva, ali ljudje poznajo kakšno preventivno akcijo?
3. Ugotoviti želiva, ali se je število prometnih nesreč v zadnjih desetih letih poslabšalo ali izboljšalo?

1.2 HIPOTEZE

H1. Osebe moškega spola večkrat povzročijo prometno nesrečo pod vplivom opojnih substanc.

H2. Osebe moškega spola večkrat povzročijo prometno nesrečo pod vplivom alkohola.

H3. Ljudje zelo dobro poznajo preventivne akcije na temo alkohola in prepovedanih substanc.

H4. Število prometnih nesreč se je zaradi alkohola v zadnjih desetih letih povečalo.

H5. Število prometnih nesreč se je zaradi prepovedanih substanc v zadnjih desetih letih povečalo.

1.3 METODE DE LA

Kot metodo dela sva opravili anketiranje ljudi na celjskem in v okolici ter ljudi, ki se dnevno vozijo. Anketiranje smo opravili preko internetne strani 1KA (en klik) anketa. Opravili sva tudi intervjuje z inštruktorjem varne vožnje, z delodajalcem voznika pod vplivom prepovedanih substanc ter delodajalcem alkoholizirane osebe, policistom in gasilcem. Analizirali sva pridobljene podatke in nekatere od njih grafično prikazali, ostale pa le opisali.

2 SPLOŠNO O ALKOHOLU

Alkohol je organska spojina, ki je brezbarvna tekočina, pekočega okusa, lahko hlapljiva, vnetljiva in prijetnega vonja. Etanol je najpomembnejši alkohol in se širše uporablja kot sinonim za alkohol. Kemična formula alkohola je C_2H_5OH . Alkohol ima štiri pomembne lastnosti: je naravno razkužilo, topilo, gorivo in omamno sredstvo za živčni sistem. Alkohol je tudi surovina za pridobivanje drugih snovi, povzroča zasvojenost in uničuje organizem. Vsako od navedenih lastnosti alkohola moramo spoznati malo poglobljeje, saj so ga zaradi teh lastnosti ljudje uporabljali skozi zgodovino in ga uporabljamo še danes.

Nahaja se v pivu, vinu, žganih in drugih alkoholnih pijačah. Vedno gre za isto snov, ki deluje na enak način, v pijačah pa je prisotna v različnih deležih (volumskih odstotkih). Jakost alkoholne pijače se izrazi s številom pred besedo »alkohol« ali njeno okrajšavo »ALC«, ki ji sledi enota vol (%). Čim višji je odstotek, tem močnejša je pijača. Alkohol v alkoholnih pijačah lahko merimo tudi v enotah. 1 enota alkohola vsebuje približno 10 gramov čistega alkohola. V nekaterih državah imajo že na embalaži alkoholnih pijač označeno koliko enot alkohola vsebujejo. To pivcu olajša primerjavo med količino alkohola, ki jo zaužije in med količino, ki jo lahko dnevno popije zdrava odrasla oseba, ne da bi tvegala. Za pijače, narejene doma, pa moramo upoštevati, da so običajno močnejše od pijač, ki jih kupimo, poleg tega pa doma pijače običajno točimo obilneje kot v gostinskih lokalih.

Alkohol nastaja v naravi in se pridobiva iz škrobnih surovin z vrenjem s pomočjo kvasa. Kot surovine se uporabljajo krompir, koruza, ječmen, sladkorna repa, sadje, grozdje in podobno. Surovine, ki vsebujejo sladkor, se zdrobijo, stisnejo in zmešajo z vodo. Surovine, ki pa vsebujejo škrob, pa se razkuhajo s pomočjo pare. Dobljeni kašasti zmesi se doda ječmeni slad z encimi, ki škrob razgradijo v sladkor. Glivice kvasovke, ki so povsod v okolju, uporabljajo energijo molekule sladkorja (glukoza) za vrenje, ki je njihova presnovna pot za pridobivanje energije. Sladkorni zmesi se doda kvas, čemur sledi proces, ki se imenuje alkoholno vrenje in poteka, ko je sladkor raztopljen v vodi. Pri tem nastaja iz sladkorja alkohol - etilni alkohol ali etanol in ogljikov dioksid (CO_2). Alkoholno vretje, ki traja od 36 do 72 ur, poteka pri sobnih temperaturah. Pri nižjih temperaturah proti ničli se zaustavi, prav tako pri višjih temperaturah. Če temperaturo tekočine dvignemo do vrelišča, glivice kvasovke odmrejo. Pri alkoholnem vretju nastane alkoholna raztopina do okrog 15 odstotkov alkohola v vodi. Nato se vrenje zaustavi, ker alkohol kot razkužilo pri tej koncentraciji že

ubija glivice kvasovke. Višje koncentracije alkohola pa dobimo z destilacijo alkoholne raztopine. Pijače z višjim odstotkom alkohola pa pridobivamo z destilacijo v tako imenovanih »kotlih za žganjekuho«.

Vrelišče ima precej nižje od vode (pri 78,3 stopinje Celzija), prav tako tudi specifično težo (0,794). Zelo dobro se meša z vodo, pri čemer se takoj enakomerno porazdeli po celotni prostornini vode.

Etanol je najbolj znan v skupini alkoholov. Alkoholi so organske spojine, ki v kemičnem smislu vsebujejo eno ali več hidroksilnih skupin (OH), ki so vezane na ogljik. Glede na število ogljikov jih delimo na metanol, etanol in alkohole z več ogljiki. Vsi, razen etanola, so za človeka smrtonosni.

Vse alkoholne pijače vsebujejo poleg čistega alkohola tudi različne druge sestavine, ki dajejo pijačam svojstvene posebnosti, kot so okus, aroma, barva in podobno. To je pri večini ljudi tudi glavni razlog, da raje sežejo po tej ali oni pijači. (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

2.1 UČINKI ALKOHOLA

Alkoholne pijače so se pritihovali v naše življenje in so tako zelo prisotne v našem okolju, da tveganega pitja in z njim povezanih problemov niti ne opazimo več. Ljudje pijejo na različne načine in različne količine alkoholnih pijač. O učinkih alkoholnih pijač na ljudi pa krožijo različne informacije, nekatere so tudi zmotne. Ljudje imajo različne razloge za to, da pijejo alkoholne pijače. Večina ljudi kdaj v življenju prevzame določeno tveganje, pri tem pa na tehtnico postavi možne koristi in tveganja. (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

Človek je lahko sproščen in vesel, se dobro počuti in je v družbi dovolj samozavesten tudi brez »pomoči« alkohola.

Ljudje že od nekdaj uživajo alkohol zaradi učinkov, ki jih ima na delovanje naših možganov kot so večja sproščenost, boljše počutje v družbi, občutek povezanosti z družbo, v kateri vsi pijejo, večja dovzetnost za humor, manjša sramežljivost, večje samozaupanje, lažje prenašanje čustvenih in telesnih naporov ter podobno. Seveda so te spremembe opazne le v

času, ko je alkohol v telesu, s streznitvijo pa izginejo. In spet se vrne občutek napetosti, sramežljivosti ali utrujenosti.

Alkohol deluje na vsa tkiva, vse organe in organske sisteme v našem telesu. Posledično seveda tudi na vse njihove funkcije.

Slika 1: Vrste alkoholnih pijač. Vir: Alkohol www.drogart.org, 15. 1. 2022

2.2 NEGATIVNI UČINKI PITJA ALKOHOLA

Alkohol kot kemična spojina učinkuje na vse organe v telesu. Njegovi negativni učinki so posledica rednega čezmernega pitja ali pa le občasnega pitja več alkoholnih pijač zaporedoma. Največ problemov, ki jih zaradi alkohola utrpi družba, je povezanih s tako imenovanimi priložnostnimi pitji in pijanostjo.

Alkohol negativno vpliva na usklajevanje telesnih gibov in podaljšuje reakcijski čas, zato je pri opitih osebah večja verjetnost, da bodo udeležene v različnih nezgodah (prometnih, delovnih ali drugih). Opite osebe pogosteje utrpijo telesne poškodbe in opekline v požaru, bolj pogosto tudi utonejo.

Prevelika količina zaužitega alkohola lahko pripelje do izgube zavesti, lahko postane tako globoka, da pijanega niti z najmočnejšimi dražljaji ne moremo zbuditi – govorimo o alkoholni komi. Če je prizadeti tik pred »spanjem« še naprej pil velike količine alkohola, lahko v tej globoki komi hitro popusti tudi dihalni center in vinjeni umre.

Poznamo tudi trenutne učinke pitja alkohola, to so zardelost in omotica, izguba koordinacije, slabše motorične sposobnosti, počasne reakcije, zamegljen vid, nerazločen govor,

spremembe razpoloženja, nepravilen srčni utrip, visok krvni pritisk, okvarjena sposobnost pomnjenja, glavobol, bruhanje, slabost, težave s spanjem, spremembe v zaznavanju, spremembe v čustvovanju in podobno.

Alkohol vpliva na to, da se spremeni počutje in razpoloženje. Zdi se nama, da smo pod vplivom manjših količin alkohola bolj veseli, brezskrbni, zgovorni. (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

2.3 POSLEDICE UŽIVANJE ALKOHOLA

Posledice se razvijejo pri osebah, ki redno, več let zapored, pijejo alkoholne pijače v čezmernih količinah.

Prizadeti so lahko vsi deli telesa, najpogosteje pa se posledice kažejo na jetrih, srčni mišici, želodčni sluznici, trebušni slinavki in živčevju. Redno pitje alkoholnih pijač v prevelikih količinah poveča tveganje za nastanek raka ustne votline, žrela in požiralnika. Nekatere raziskave kažejo tudi šibko povezavo med uživanjem alkohola in rakom na dojki.

Alkohol dviguje krvni tlak. Povišan krvni tlak je zelo razširjena motnja, zlasti med starejšimi. Z rastjo krvnega tlaka pa raste tudi tveganje za škodo na zdravju, še zlasti za koronarno boleznijo srca in nekatere oblike možganske kapi. Na splošno velja pravilo, da čim več alkoholnih pijač pijemo, tem bolj se dviga krvni tlak.

Ljudje, ki redno pijejo alkohol v čezmerni količinah, imajo pogosteje čustvene in duševne težave, vključno s tesnobo in depresijo.

Redno uživanje čezmernih količin alkohola vodi k odvisnosti od alkohola. To je bolezen, ki jo prepoznamo po njenih najbolj izrazitih znakih: nepremagljiva želja oziroma hrepenenje po alkoholu, oslavljen nadzor nad količino zaužitega alkohola, povečana toleranca za alkohol in telesna odvisnost od alkohola.

Uživanje alkohola je pogosto povezano tudi z nasiljem, z zlorabo in zanemarjanjem otrok, z razpadom družin, s slabšimi delovnimi uspehi, z nezaposlenostjo in posledično s še večjo socialno ogroženostjo posameznika in njegove družine. Alkohol je tudi pogost spremljevalec samomorov. (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

Slika 2: Posledice alkohola.

Vir: alkohol: dejstva in negativni učinki www.horoskop.si, 15. 1. 2022

2.4 ALKOHOLIZEM

Alkoholizem je bolezen odvisnosti od alkohola. Človek, ki prekomerno zauživa alkoholne pijače ima najprej težave sam s seboj. Težave dolgo ne sprevidi, ker je pri nas »normalno« piti alkoholne pijače. Morda se zaveda, da mu alkohol škoduje in si noče priznati težav, ker bi bil ob lepe občutke pri pitju. Družina, v kateri živi čezmerni uživalec alkohola, zgodaj občuti negativne posledice tolikšnega pitja. Pri otrocih lahko nastanejo vzgojne težave. Zaradi vsega navedenega je jasno, da čezmerno pitje alkohola ni le problem posameznika, temveč družinski problem. Človek, ki je odvisen od alkohola ima veliko težav. Tudi kultura pitja pri nas je drugačna kot v drugih državah. Pitje alkohola na tešče in opijanje ves dan, je za našo alkoholno subkulturo samoumevno (Razboršek K., 2005).

Slika 3: Alkoholizem.

Vir: Bing, www.bing.com, 15.1.2022

2.5 VPLIV ALKOHOLA NA OTROKE IN MLADOSTNIKE

Otroci in mladostniki so bolj dovzetni za škodljive učinke alkohola kot odrasli. Njihovo telo in duševnost se razvijata, alkohol pa ta razvoj moti in ga upočasni.

Alkohol okvari sposobnost učenja, pomnjenja in logičnega razmišljanja. To vodi do težav v šoli in okvari nadaljnje izobraževanje. Alkohol tudi zmanjšuje motiviranost mladih ljudi za načrtovanje in doseganje življenjskih ciljev. Mlada oseba, ki se predaja alkoholni omami, se ne nauči spopadati s problemi in jih uspešno reševati.

Mladostniško pitje alkohola lahko vodi do nezgod (prometnih, padcev, utopitev, požarov, zastrupitev z alkoholom), vodi k smrti, nesoglasji s starši, učitelji, prijatelji, izključenosti in osamljenosti, kršitev zakonov, nasilja, posilstev in drugih kaznivih dejanj (kot žrtve ali povzročitelji).

Rezultati raziskav kažejo, da se pri otrocih, ki pričnejo piti alkohol pred 15. letom starosti, štirikrat pogosteje razvije odvisnost kot pri osebah, ki so pričele piti po 20. letu starosti. Zato je pitje celo manjših količin alkohola, ki so še varne za odrasle, resna grožnja razvoju, odraščanju in življenju otrok. Otrokov zdrav razvoj pa ogroža tudi odraščanje v družini, v kateri odrasli čezmerno pijejo alkoholne pijače. (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

2.6 SKUPINE LJUDI, KI JIH PITJE ALKOHOLA POSEBEJ OGROŽA

Alkohol deluje opojno, škodljivo in povzroča zasvojenost. Za škodljive učinke alkohola so še posebej občutljivi otroci in mladostniki ter nosečnice.

Skupine ljudi, ki jih pitje alkohola še posebej ogroža:

- otroci in mladostniki;
- pivci brez izkušenj;
- ženske, ki načrtujejo nosečnost, in nosečnice;
- matere, ki dojijo, naj sploh ne pijejo alkohola (če pije alkohol doječa mati, ga z mlekom pije tudi otrok, kar ogroža njegov razvoj);
- ljudje, ki jemljejo določena zdravila;

- osebe, odvisne od alkohola ali drog;
- tvegane okoliščine (so določene okoliščine in mesta, ki zahtevajo od ljudi popolno treznost, hitre reakcije ali sprejemanje pomembnih odločitev: pred in med vožnjo, delo s stroji, uporaba električnih naprav, delo na višini, plavanje ...). (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

2.7 ZNAKI TEŽAV Z ALKOHOLOM

Znaki, ki kažejo na težave z alkoholom, so:

- spremembe razpoloženja (jeza, razdražljivost, obrambno vedenje);
- težave v šoli ali službi;
- upiranje pravilom;
- zamenjava družbe;
- spremembe spalnih in prehranjevalnih navad;
- zanemarjanje osebne higiene in oblačil;
- alkoholne pijače v hiši, zadah po alkoholu;
- telesne in duševne težave (slaba sposobnost koncentracije, spominske motnje, podočnjaki, slabša koordinacija gibov, nejasen govor);
- večje potrebe po denarju. (Hovnik Keršmanc, Čebašek Travnik, Stergar, 2001)

3 PREPOVEDANE SUBSTANCE

Prepovedane substance lahko imenujemo tudi droge. Droge/prepovedane substance so rastline oz. substance naravno/sintetičnega izvora, ki vplivajo na duševno ali telesno zdravje ter ogrožajo socialno stanje ljudi. Delujejo na osrednji živčni sistem in vplivajo na delovanje možganov.

Uvrščamo jih v več skupin:

- Skupina I. – zelo nevarne za ljudi in imajo hude posledice. Ne uporabljajo se v medicini. V to skupino spadajo: heroin, koncentrat opijevega maka, MDA, MDMA, koka, LSD ...
- Skupina II. – zelo nevarne zaradi hudih posledic. Lahko jih uporabljamo v medicini. V to skupino spadajo: morfin, opij, petidin, amfetamin, kokain, konoplja ...
- Skupina III. – srednje nevarne zaradi posledic. Lahko jih uporabljamo v medicini. V to skupino spadajo: barbituratni in nebarbiturartni hipnotiki in antiepileptiki.

(www.Društvo-Stigma.si, 20. 1. 2022)

3.1 ZAKONITE IN NEZAKONITE DROGE

Zakonite (dovoljene) droge – med njih uvrščamo kofein, tobak, alkohol, kava, pravi čaj ...

Nezakonite droge se delijo na tri skupine:

- naravne droge: opij, konoplja, meskalin ...
- polsintetične droge: heroin, kokain, crack ...
- sintetične droge: LSD, amfetamin, ekstazi ...

(www.Društvo-Stigma.si, 20. 1. 2022)

Slika 4: Vrsta drog.

Vir: [Droge postajajo vse močnejše in s tem nevarnejše; www.24ur.com](http://www.24ur.com), 15. 1. 2022

3.2 ODVISNOST OD PREPOVEDANIH SUBSTANC

Odvisnost je bolezen, ki je ne moreš nadzorovati, saj imaš občutek, da si močnejši kot si v resnici.

Znaki odvisnosti:

- močna želja/hrepenenje po uživanju določene droge;
- spremenjena toleranca (človek se že navadi na občutek zasvojenosti, posledično spije oz. pokadi vedno več, saj telo potrebuje vedno več droge);
- zanemarjanje druge dejavnosti zaradi uživanja droge (nezanimanje za učenje, za prihodnost ...);
- zmanjšan nadzor nad količino zaužite droge;
- znaki odtegnitvene krize pri poskusu opustitve droge (pojavi se znaki nespečnosti, slabosti, bolečine, tresenje, znojenje ...);
- nadaljevanje uživanja droge kljub zavedanju o škodljivih posledicah.

(www.e-tom.si, 20. 1. 2022)

Slika 5: Množica raznih drog na tržišču.

Vir: [droge by Jože Gorišek](#); www.prezi.com, 15. 1. 2022

3.3 ZNAKI UŽIVANJA, OPIS PREPOVEDANIH SUBSTANC/DROG

- ALKOHOL – pitje alkohola je najpogostejša oblika uživanja drog. Prodaja alkohola mladim je do 18. leta starosti prepovedana.
- TOBAK – v tobaku zasledimo nikotin, katran in ogljikov monoksid. Najdemo ga v cigaretah, cigarah in pipah. Znaki uživanja so pospešen srčni utrip in povišan krvni pritisk. Ob dolgotrajnem uživanju se lahko pojavijo različne vrste raka, bolezni srca ožilja in pljuč.
- HLAPILA – med hlapila spadajo laki, lepila, vdihavanje hlapov bencina ... Učinek je takojšen in podoben opitosti z alkoholom. Pri zastrupitvi so možne poškodbe možganov, ledvic, jeter in želodca. Razvijeta se telesna in duševna odvisnost.
- KANABIS (MARIHUANA IN HAŠIŠ) – je najbolj popularna in razširjena droga, največkrat se kadi v cigaretah ali pipah. Učinki zaužitja so napadi smeha, dobro počutje in sanjarjenje. Pri večji koncentraciji pride do slabosti. Pri dolgotrajnem jemanju lahko pride do kronične utrujenosti, motenj spomina, težav z zbranostjo in duševne zasvojenosti.
- POMIRJEVALA IN USPAVALA – povzročajo določeno stopnjo zaspanosti, pomirjenja ali sprostitve. Ta zdravila dobimo na recept pri zdravniku in so v obliki tablet ali praškov. Če poleg tablete zaužiješ alkohol, lahko privede do dolgotrajne kome in možganskih okvar.
- HEROIN – kot prašek se lahko njuha, kadi ali vbrizgava v žilo. Povzroči motnje v dihanju, nezmožnost premikanja, komo in s tem tudi smrt. Po prenehanju

dolgotrajnega uživanja se lahko pojavijo simptomi kot so želodčni krči, driska, potenje, glavobol, siljenje k bruhanju in nespečnost.

- KOKAIN – lahko se njuha kot bel prašek, brizga v žilo ali kadi. Ima podobne učinke kot heroin.
- LSD – je brez okusa in vonja, zaužije se kot majhna tabletk. Učinki so razširjene zenice, pospešen srčni utrip, zvišan krvni pritisk in slabost.
- EKSTAZI – je v obliki tabletk ali kapsule. Večinoma se uporablja na zabavah. Učinki so lahko pretirano potenje, suha usta in grlo, povečan krvni pritisk, zmanjšan občutek utrujenosti in lakote ter občutek povezanosti z okolico. Večina primerov zaužitja se konča s smrtnim izidom. (e-tom.si, 2022)

Slika 6: Način uživanja prepovedanih substanc

Vir: www.insajder.com, 15. 1. 2022

4 PREVENTIVNE AKCIJE

Preventivne akcije pomagajo ozaveščati ljudi, ki so na cestah vsak dan, kakšne so lahko pasti cest in njihova nevarnost.

Nekaj najbolj znanih preventivnih akcij:

- Za pešce: Pešec, bodi viden, bodi previden!
 - Glavni vzroki prometnih nesreč z udeležbo pešcev so neupoštevanje in odvzem prednosti, neprilagojena oz. prehitra vožnja voznikov, neprevidnost pešcev.
- Mobilni telefoni: Varno brez telefona
 - Uporaba mobilnega telefona vpliva na reakcijski čas, počasnejše zaznavanje prometne signalizacije, daljši zavorni pas, zmanjšano zaznavanje okolice, zmanjšana varnostna razdalja.
- Varnostni pas: Red je vedno pas pripet
- Začetek šole: Prvi koraki v svetu prometa
- Alkohol: Varno brez alkohola

Slika 7: Odmevne preventivne akcije.

5 INTERVJUJI

5.1 INTERVJU Z INŠTRUKTORJEM VARNE VOŽNJE

- 1. Ali ste imeli kdaj kandidata alkoholiziranega ali pod vplivom prepovedanih substanc?**

Ne.

- 2. Kakšen je bil vaš odziv, če je zgoraj navedeno vprašanje pritrnilno?**

Ni bilo odziva, saj nisem imel na srečo nobenega kandidata pod vplivom alkohola ali pa prepovedanih substanc.

- 3. Kakšen je bil odziv avto šole, če je zgoraj navedeno vprašanje pritrnilno?**

Ni bilo odziva, saj nisem imel na srečo nobenega kandidata pod vplivom alkohola ali pa prepovedanih substanc.

- 4. Ali je bil kdaj kandidat na izpitni vožnji alkoholiziran?**

Na srečo ne.

- 5. Ali ste imeli kdaj policijsko kontrolo v prometu, ki je kandidatu odredila alko-test?**

Da, sem imel.

- 6. Kdo plača kazen, če je kandidat opravil policijski pregled alko-testa in je bil pozitiven?**

Če je alko-test pozitiven, kazen plača inštruktor, odgovorna pa sta oba.

- 7. Kako gledate kot inštruktor na zasvojenost glede alkohola in drog?**

Kot inštruktorju varne vožnje se mi vožnja pod vplivom alkohola in prepovedanih substanc ne zdi varna.

- 8. Kako vi gledate na to, da morajo mladi vozniki imeti 0,0 alkohola za volanom?**

Menim, da je to pravilno, saj imajo tako že malo izkušenj, da bi bili še alkoholizirani ali pod vplivom prepovedanih substanc, bi pa bilo že katastrofalno.

9. Ali je covid situacija pripomogla k večjemu uživanju alkohola oz. drog?

Menim da ja, saj so ljudje bili med štirimi stenami in niso vedeli, kaj bi še lahko naredili za zabavo, saj se zabavati niso smeli izven stanovanj in v velikem številu.

10. Kako vidite stanje čez pet let?

Menim, da se bo trenutno stanje izboljšalo.

5.2 INTERVJU Z DELODAJALCEM VOZNIKA POD VPLIVOM PREPOVEDANIH SUBSTANC

1. Ali ste imeli kdaj zaposlenega, ki je bil pod vplivom prepovedanih substanc?

V podjetju smo imeli zaposleno osebo, ki je občasno uživala prepovedane substance brez da bi mi to vedeli. Bil je zaposlen na delovnem mestu voznika.

2. Kakšno je bilo njegovo vedenje?

Njegovo vedenje je bilo splošno gledano normalno. Ker je opravljal delo voznika, pomeni, da ga nismo videli nekje po 3 mesece, slišali smo se po telefonu. Svoje delo je opravljal redno in vestno, brez komplikacij.

Na dan, ko je voznik prišel iz dopusta, in se je odpravil na vožnjo, je zaužil preveliko količino prepovedanih substanc v kombinaciji z alkoholom. Njegovo obnašanje je bilo nejasno, čudno, zmedeno. Kot da bi zaužil veliko količino alkohola. Preden je odšel na pot, ga nismo videli, saj je bil kamion parkiran pri njem doma.

3. Kakšen je bil odziv podjetja?

Bili smo zelo presenečeni in šokirani.

4. Ali je bilo podjetje za kakšen posel oškodovana?

Ne, podjetje zaradi tega ni bilo oškodovano.

5. Kakšno je bilo vaše srečanje po incidentu?

Voznik se nam je opravičil. Poslali smo ga na izredni zdravniški pregled in dobil je izredno odpoved.

6. Kaj se je zgodilo z vozilom in tovorom po dogodku?

Nič. Tovor ni bil poškodovan. Prišel je drugi voznik in je nadaljeval delo.

7. So trenutno zaposleni bolj pod nadzorom in kako gledate zdaj na ta dogodek?

Zaposlene imamo pod nadzorom kolikor je v naši moči. Je pa težko imeti voznike pod 100 % kontrolo v smislu kaj oni pijejo in jedo.

8. Kako preverite ljudi preden jih zaposlite?

Tako kot prej tako tudi sedaj mora vsak opraviti zdravniški pregled. Če ga opravi, ga zaposlimo, drugače pa ne.

5.3 INTERVJU Z DELODAJALCEM ALKOHOLIZIRANE OSEBE

1. Ali ste imeli kdaj zaposlenega, ki je bil pod vplivom alkohola?

Da, imeli smo zaposlenega, ki je bil pod vplivom alkohola, žal. To se vrsto let že dogaja in verjetno v vseh podjetjih. Alkohol je zelo nevaren. Žal smo imeli tudi primer s smrtnim izidom.

2. Kakšno je bilo njegovo vedenje?

Pri večini primerov je bilo njihovo vedenje agresivno, nesramno ali pretirano čustveno. Pri vsaki osebi je to drugače, saj alkohol vpliva na ljudi različno.

3. Kakšen je bil odziv podjetja?

Če povzamem smrtni izid, je bil odziv podjetja in delavcev seveda takšen, da smo bili šokirani. Upravljamo s stroji, ki so smrtno nevarni, zato od delavcev zahtevamo, da ne hodijo v podjetje pod vplivom alkohola in nepripravljeni.

4. Ali je bilo podjetje za kakšen posel oškodovana?

Da, podjetje je bilo oškodovano že za precej denarja, strojev in blaga zaradi alkoholiziranosti.

5. Kakšne so bile posledice alkoholiziranosti?

Izredna odpoved.

6. Kaj se je zgodilo z vozilom in tovorom po dogodku?

Če je poškodovano vozilo, ga popravimo, saj imamo v podjetju avtomehanično delavnico za stroje ter vozila. Če se poškoduje blago, smo zanj odgovorni mi; če pa je blago še v dobrem stanju, ga z nadomestnim prevozom odpeljemo na dogovorjeno mesto. Zaradi nesreče, kjer je bil prisoten alkohol, smo morali v podjetju za 16 ur ustaviti celoten potek dela, kar je pomenilo veliko škode ter veliko izgubo časa in denarja. Dogodek je obravnavala tudi policija.

7. So trenutno zaposleni bolj pod nadzorom in kako gledate zdaj na ta dogodek?

Če povzamem zadnji smrtni izid: zaradi alkoholiziranosti je umrl eden boljših delavcev v podjetju. Zaradi takšnih dogodkov smo v podjetju uvedli pregled alkohola v telesu. Ko oseba/delavec pride v podjetje, mu odredimo alko-test, ki ga delavec

mora obvezno opraviti. Terminal določi vsak dan drugih 10 oseb. Tako preprečimo alkoholiziranost med delom in je zelo učinkovito. Na ta dogodek se neradi spominjamo (smrt).

5.4 INTERVJU S POLICISTOM

1. Kdaj je več alkoholiziranih ljudi: podnevi /ponoči, med tedenom/vikendom?

Več ljudi je alkoholiziranih ponoči in med vikendom.

2. Ali je ob praznikih več primerov alkoholiziranosti kot sicer?

Da, saj so ljudje takrat doma.

3. Ali je več opitih moških oziroma žensk?

Več je opitih moških kot pa žensk.

4. Ali ste kdaj ogroženi zaradi alkoholiziranih oseb v prometu?

Vedno se počutim ogroženega, saj nikoli ne vemo, kdo vozi pijan in kdo ne.

5. Ali se alkoholizirani vozniki agresivneje odzovejo na policiste oz. policistke?

Da, običajno se agresivneje se odzovejo na policistke.

6. Ali imate podatek, koliko je povratnikov glede alkohola oz. drog?

Okoli 40 %.

7. Kako rešujete ta problem?

Ta problem bolj ali manj rešuje Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij.

8. Kako gledate kot policist na zasvojenost glede alkohola in drog?

Predstavlja resen problem, saj ljudje, zasvojeni z alkoholom ali prepovednimi substancami, potencialno ogrožajo sebe in druge, pri tem pa si sami ne morejo pomagati.

9. Kako vi gledate, da morajo mladi vozniki imeti 0,0 alkohola za volanom?

To ni nič spornega, saj mladi vozniki še nimajo dovolj izkušenj, da bi vozili pod vplivom (četudi manjše količine) alkohola, ki zmanjša reakcije.

10. Ali ste že kot policija podali predloge državi za izboljšanje situacije?

Ne.

11. Ali preventivne akcije policistov pripomorejo k izboljšanju stanja?

Da, saj se večina ljudi, ki so pod vplivom alkohola, odloči za taksije ali pa si priskrbijo prevoz.

12. Kako vidite stanje čez pet let?

Če bo šlo tako naprej, ne bo nič boljše.

13. Ali je covid situacija pripomogla k večjemu uživanju alkohola oz. drog?

Ne, uživanje alkohola in drog se je iz gostiln in drugih prostorov preneslo v domove.

14. Se je število prometnih nesreč zaradi alkohola v zadnjih desetih letih povečalo?

Delež prometnih nesreč s hudo telesno poškodbo je v celem obdobju med 32 % in 33 %, delež prometnih nesreč z lahko poškodbo med 22 % in 24 %, delež prometni nesreč brez poškodbe pa med 12 % in 14 %.

15. Se je število prometnih nesreč zaradi opojnih substanc v zadnjih desetih letih povečalo?

Zaskrbljujoče je, da se povprečna stopnja alkoholiziranosti in prepovedanih substanc v prometnih nesrečah zvišuje.

16. Je število preventivnih v prometu prineslo pozitivne posledice?

Da.

17. Ali pod vplivom alkohola več nesreč povzročijo moški ali ženske?

Moški povzročijo 89 % prometnih nesreč pod vplivom alkohola.

18. Ali pod vplivom prepovedanih substanc povzročijo več nesreč moški ali ženske?

Moški povzročijo več nesreč pod vplivom opojnih substanc.

5.5 INTERVJU Z GASILCEM

1. Ali ste pomagali kdaj opiti osebi?

Da.

2. Ali je alkoholiziranost velikokrat povzročitelj težkih prometnih nesreč ali požarov?

Alkohol je velikokrat povzročitelj hujših prometnih nesreč. Pri požarih je ta odstotek manjši. Vzrok za požare je bolj kriva človeška nepazljivost.

3. Ali je kdaj »med gasilsko veselico« prišlo do nesreč zaradi alkohola?

Da.

4. Ali je gasilsko društvo na gasilskih veselicah kdaj organiziralo brezplačni prevoz domov?

Da, ali pa so po dogovoru določili osebo, ki ni zaužila alkohola in je bila odgovorna za varno prispetje do doma alkoholiziranim osebam.

5. Kako lahko gasilci preventivno delujete v smislu zmanjšanja pitja alkohola oz. uživanja drog?

S čim več vajami, prikazanimi pred občani, kako gasilci posredujemo ob prometnih nesrečah z alkoholiziranimi ponesrečenci ali pa z organiziranjem več veselic brez alkoholih pijač.

6. Ali je kdaj kakšen gasilec prišel opit na poziv?

Ne, saj so toliko osveščeni, da ne hodijo opiti na intervencije.

7. Ali je bil kdaj voznik gasilskega vozila (cisterne) pod kakšnim vplivom?

Ne, saj vodja, če vidi, da je gasilec voznik pod kakim vplivom, le temu prepove nadaljnje delo, saj lahko v nevarnost spravi sebe in celotno ekipo.

8. Kako vidite stanje čez pet let?

Čez 5 let bo alkoholiziranosti med gasilci vedno manj ali pa je celo ne bo več, saj vedno več mlajših generacij, ki prihajajo med gasilske vrste, manj ali pa sploh ne zauživa alkohola.

5.6 ANALIZA POGOVOROV

Za intervju z inštruktorjem varne vožnje sva se odločili, saj trenutno obe opravljava izpit za avto/motorno kolo in se nama je zdela enkratna priložnost, da naju poleg vožnje seznanimo tudi s svojim mnenjem o alkoholu in prepovedanih substancah. Delodajalca alkoholizirane osebe sva izbrali, saj je ena izmed naju v tem podjetju opravljala obvezno usposabljanje pri delodajalcu (PUD). Delodajalca voznika pod vplivom prepovedanih substanc sva izbrali, saj se nama je zdela zelo zanimiva tema. Policista sva izbrali, saj brez njega ne bi imeli vseh potrebnih podatkov za nalogo. Intervju z gasilcem sva opravili, ker velikokrat pomagajo pri prometnih nesrečah, v katerih je pogosto vpleten tudi alkohol. Vsem intervjuvancem je skupno to, da so vsi udeleženi v prometu. Razhajajo se v tem, da inštruktor varne vožnje in delodajalec voznika pod vplivom prepovedanih substanc/drog še nista obravnavala kandidata oz. voznika pod vplivom alkohola. Vsem intervjuvancem se še enkrat zahvaljujemo za njihov trud in dragocen čas.

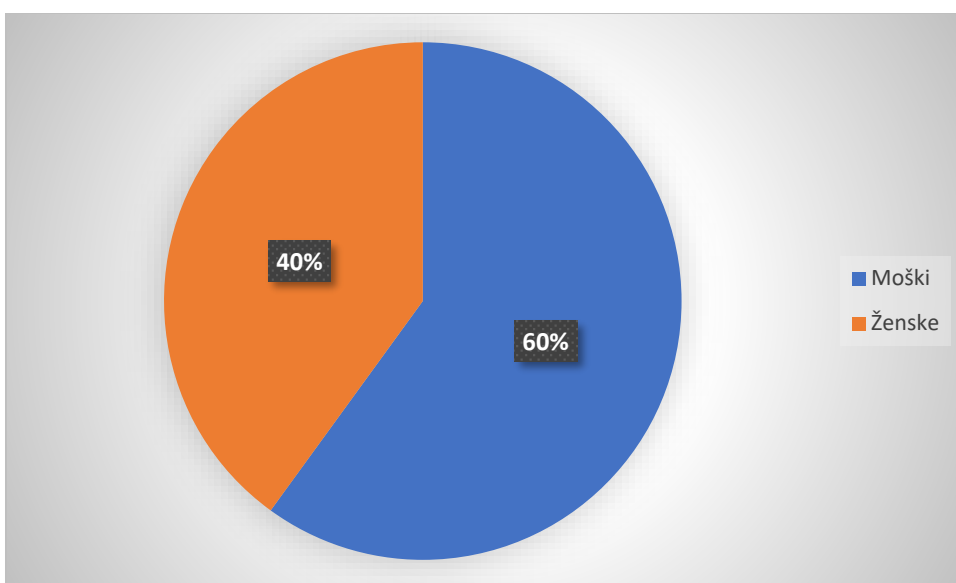
6 ANKETA

V raziskavi je sodelovalo 100 mladostnikov. Večina udeležencev obiskuje različne srednje šole v Celju, ostali udeleženci pa so že zaposleni v različnih podjetjih.

LEGENDA:

M = moški

Ž = ženske

Graf 1: Anketiranci glede na spol.

Vir: Lasten.

Vzorec vsebuje 100 mladostnikov, katerih starost je med 16. in 24. letom. Udeležencev glede na spol v anketi je 60 % moških in 40 % žensk.

6.1 MERSKI INSTRUMENTI

Za raziskavo sva uporabili anketni vprašalnik. Sestavljen je iz 23 vprašanj, kjer je na začetku ankete potrebno podati podatke o spolu, označiti ali so že kdaj poskusili alkohol ali prepovedane substance in kdaj so prvič poskusili alkoholno pijačo in prepovedane substance. Večina teh vprašanj je zaprtega tipa. Pri sedmem, osmem, trinajstem, vprašanju je možnih več odgovorov. Pri triindvajsetem vprašanju sva uporabili odprti tip vprašanja.

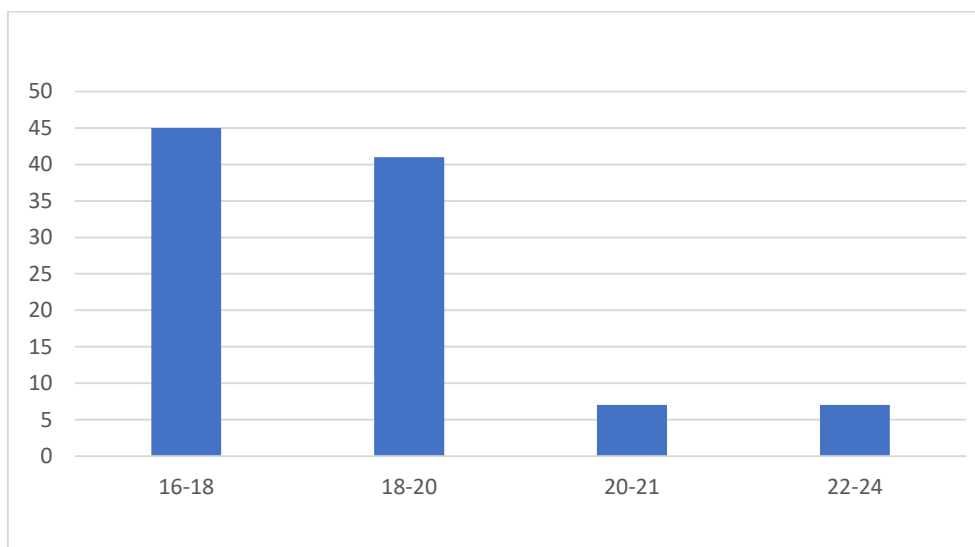
6.2 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV

Anketiranje je bilo izvedeno decembra 2021. Navodila za udeležence so bila navedena na začetku vprašalnika. Njihov čas reševanja ni bil omejen, zato si je vsak lahko vzel toliko časa kot ga je potreboval za reševanje ankete. Anketo sva sestavili na spletu na aplikaciji 1KA in jo poslali mladostnikom po Celju. Pri pošiljanju ankete so nama pomagali tudi prijatelji iz različnih šol in anketo posredovali svojim sošolcem.

6.3 POSTOPEK STATISTIČNE OBDELAVE

Ko sva zbrali vse podatke, sva se najprej lotili analize anket. Na koncu sva izdelali tabele in rezultate pregledno uredili v programu Microsoft Word.

6.4 REZULTATI ANKETE

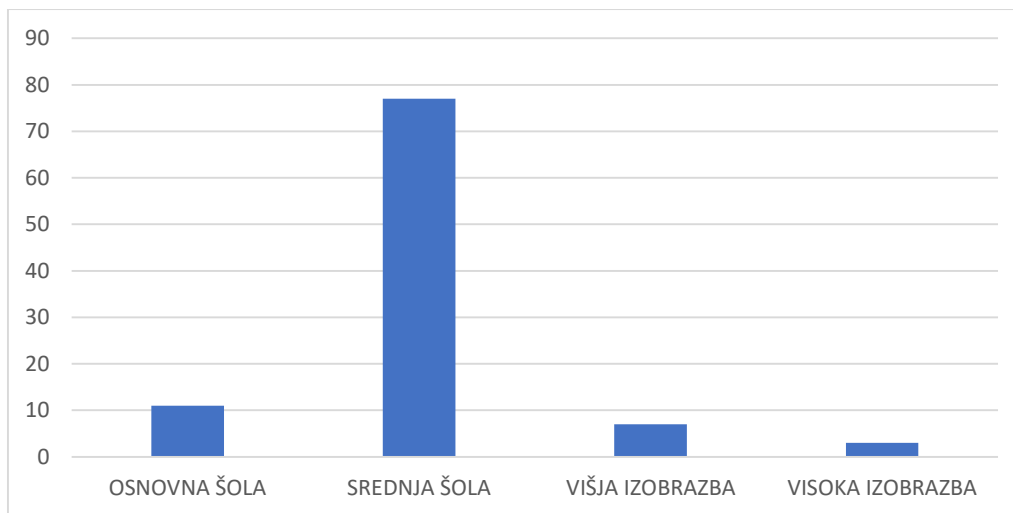

Graf 2: Starost anketirancev.

Vir: Lasten.

Pri drugem vprašanju je odgovorilo 100 udeležencev. Od tega je 45 udeležencev starih med 16 in 18 let, 41 udeležencev je starih med 18 in 20 let, 7 udeležencev je starih med 20 in 21

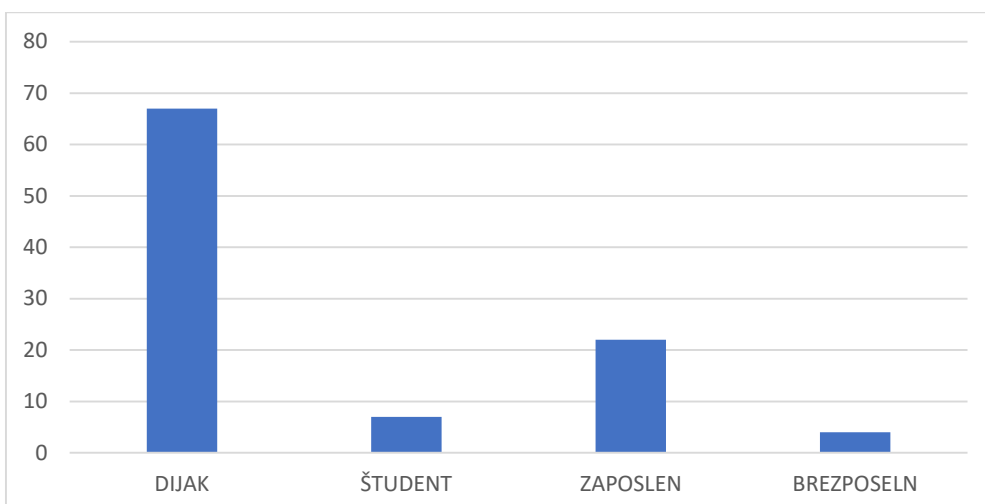
let ter 7 udeležencev starih med 22 in 24 let. Iz grafa je razvidno, da je največ mladostnikov v najini anketi starih med 16 in 18 let. Vzrok za takšen odstotek je pri posredovanju ankete najinim sošolcem in njihovim prijateljem.

Graf 3: Izobrazbena struktura anketirancev.

Vir: Lasten.

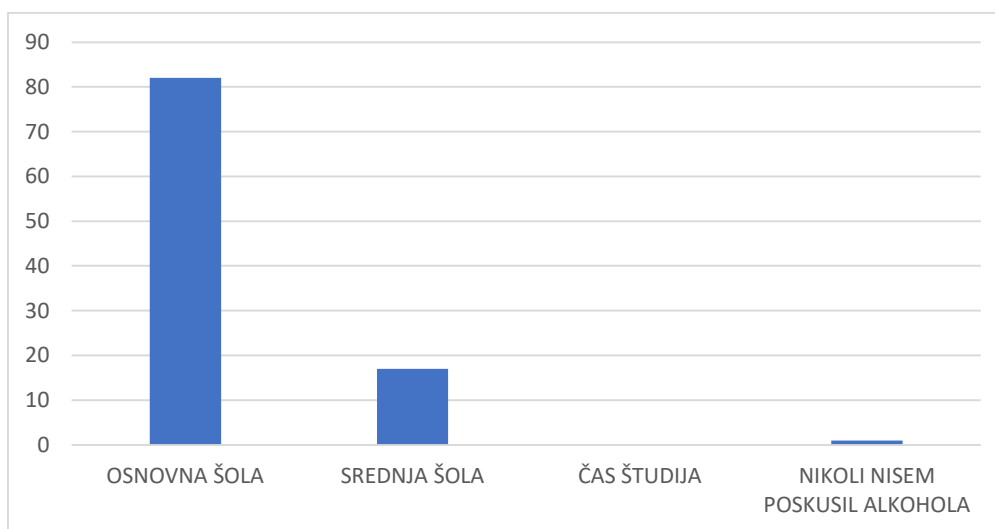
Pri tretjem vprašanju je odgovorilo 98 udeležencev, od tega 2 na vprašanje nista želela odgovoriti. Iz tabele je razvidno, da osnovno šolo obiskuje 11 udeležencev, srednjo šolo obiskuje 77 udeležencev, višjo izobrazbo ima 7 udeležencev in 7 udeležencev ima visoko izobrazbo. Po številu je največ udeležencev iz srednje šole.

Graf 4: Status zaposlitve.

Vir: Lasten.

Pri četrtem vprašanju sva želeli izvedeti status zaposlitve. Razbrali sva, da je 67 dijakov, 7 študentov, 22 zaposlenih in brezposelni so 4 udeleženci. Iz grafa je razvidno, da v najini anketi prevladujejo dijaki.

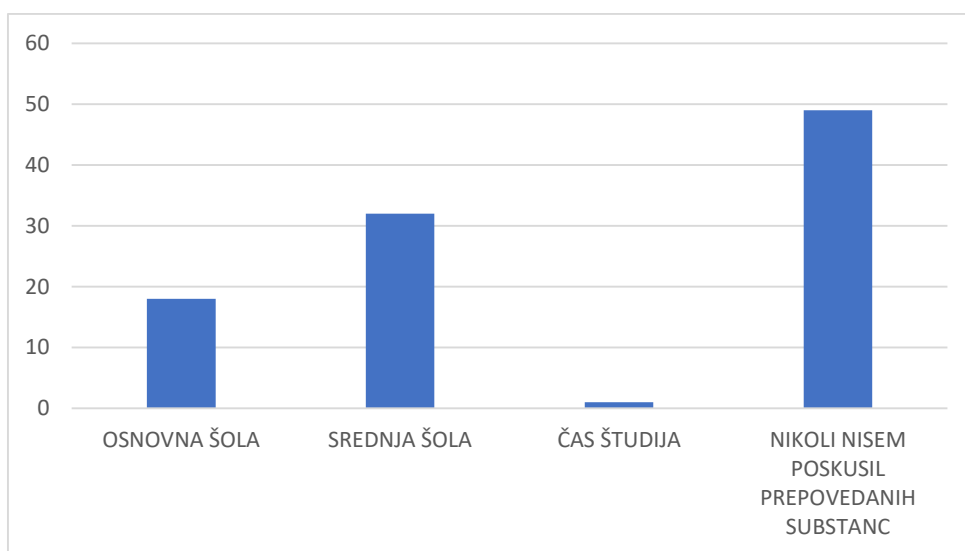

Graf 5: Starost prve poskušnje alkohola.

Vir: Lasten.

Želele sva izvedeti, kdaj so udeleženci prvič poskusili alkohol. Razbrali sva, da je (največ) 82 udeležencev poskusilo alkohol že v osnovni šoli, 17 udeležencev je alkohol prvič poskusilo v srednji šoli. Noben od udeležencev ni poskusil alkohola v času študija. Eden od udeležencev pa še nikoli ni poskusil/zaužil alkohola. Skrb nam vzbujata dejstva, da je največ udeležencev poskusilo alkohol že v osnovni šoli.

Pri tem vprašanju sva predvidevali, da je največ udeležencev alkohol poskusilo že v osnovni šoli. Po rezultatih ankete sva ugotovili, da je najino predvidevanje pravilno. Rezultat je pričakovan, saj so otroci radovedni in radi poskušajo nove stvari, velik vpliv na njihovo odločitev pa imajo tudi vrstniki. Pitje alkohola je slovenska tradicija, saj Slovenija pridelava ogromno vina, piva in ostalih alkoholnih pijač. Alkohol je lahko dosegljiva dobrina.

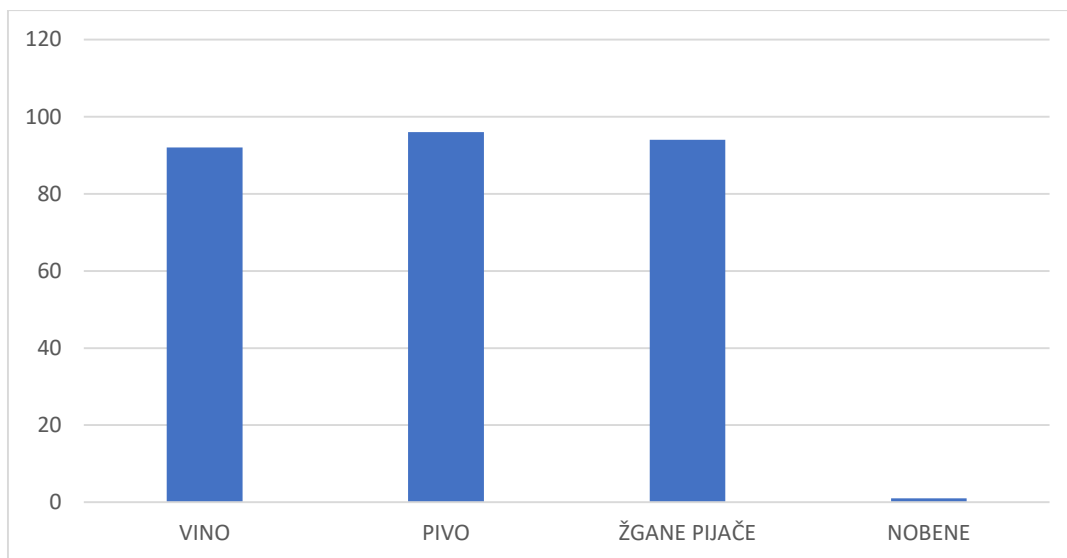
Graf 6: Starost prve poskušnje prepovedanih substanc.

Vir: lasten.

Od 100 anketirancev je prepovedane substance v osnovni šoli poskusilo 18 udeležencev, v srednji šoli pa 32 udeležencev. V času študija je prepovedane substance prvič poskusil le 1 udeleženec. Kar 49 udeležencev pa še nikoli ni poskusilo prepovedanih substanc.

Pri tem vprašanju sva predvidevali, da največ udeležencev še nikoli poskusilo prepovedanih substanc. Po rezultatih ankete sva ugotovili, da je najino predvidevanje pravilno. Rezultat je pričakovan, saj so prepovedane. Veliko mladih se zaveda škodljivih posledic jemanja

prepovedanih substanc. Pri pisanju naloge se nama je porodilo tudi vprašanje, ali so prvič poskusili substance in s tem dejanjem niso nikoli več nadaljevali, ali pa so svojo radovednost še večkrat ponovili. Če je zadnjemu tako, potem nas mora ta podatek skrbeti.

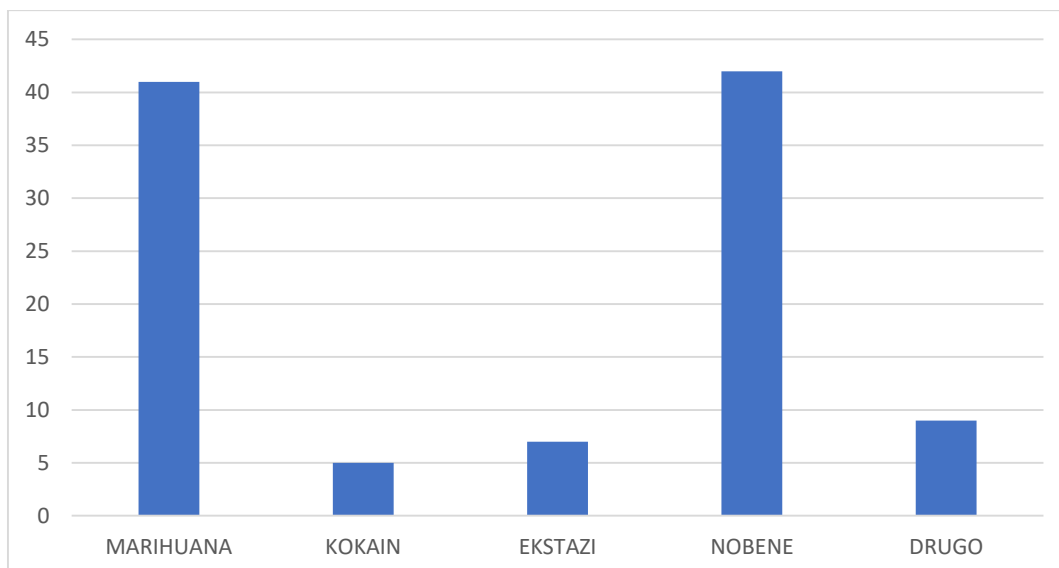
Graf 7: Vrste alkohola.

Vir: Lasten.

Iz grafa je razvidno, da je kar 92 udeležencev poskusilo vino, 96 udeležencev je poskusilo pivo, žgane pijače je poskusilo 94 udeležencev, samo 1 udeleženec pa še ni poskusil nobenega alkohola.

Vprašanje je bilo mogoče rešiti z več odgovori.

Pri tem vprašanju sva predvidevali, da je vsak od udeležencev že poskusil alkoholno pijačo. Po rezultatih ankete sva ugotovili, da je najino predvidevanje pravilno. Presenetilo naju je, da od 100 udeležencev samo en udeleženec še nikoli ni zaužil/poskusil alkohola. Pitje različnih vrst alkohola je enakomerno porazdeljeno.

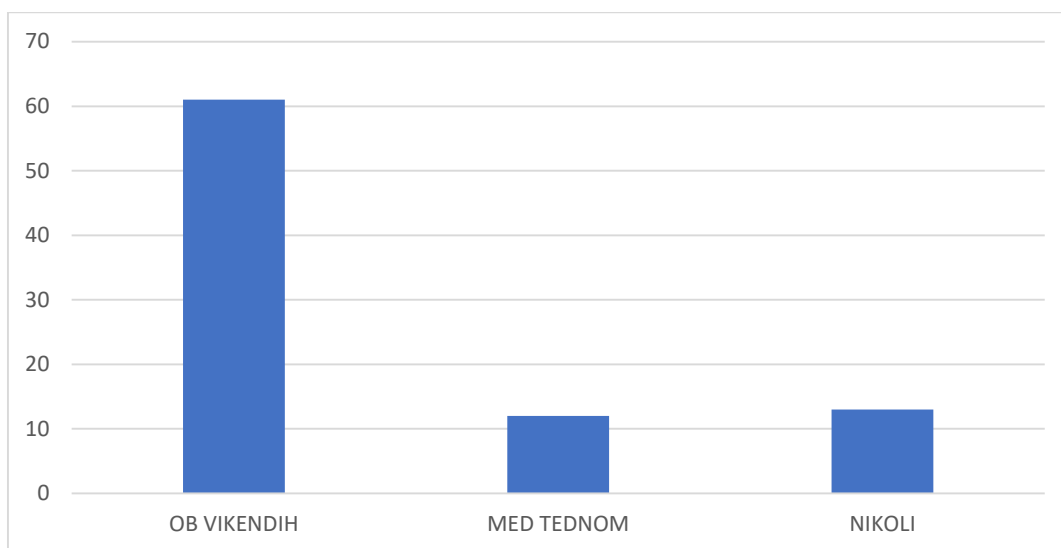
Graf 8: Vrste prepovedanih substanc.

Vir: Lasten.

Pri osmem vprašanju je bilo anketiranih 85 udeležencev. Od 85 udeležencev je marihuano poskusilo 41 udeležencev. Kokain je poskusilo 5 udeležencev, 7 udeležencev je poskusilo ekstazij. Kar 42 udeležencev pa je odgovorilo, da prepovedane substance še niso poskusili, 9 udeležencev je odgovorilo, da so poskusili tudi druge prepovedane substance in to so LSD, asentre, marihuano poškropljeno z ekstazijem in speedom, gobice, mdma, amfetamin, metamfetamin.

Osmo vprašanje je bilo mogoče rešiti z več odgovori.

Pri tem vprašanju nisva predvidevali, da je toliko udeležencev že poskusilo toliko različnih prepovedanih substanc že v mlajših letih. Po rezultatih ankete sva ugotovili, da je najino predvidevanje neresnično. Presenetili naju je, da je toliko udeležencev že poskusilo prepovedane substance in se to nekaterim sploh ne zdi sporno.

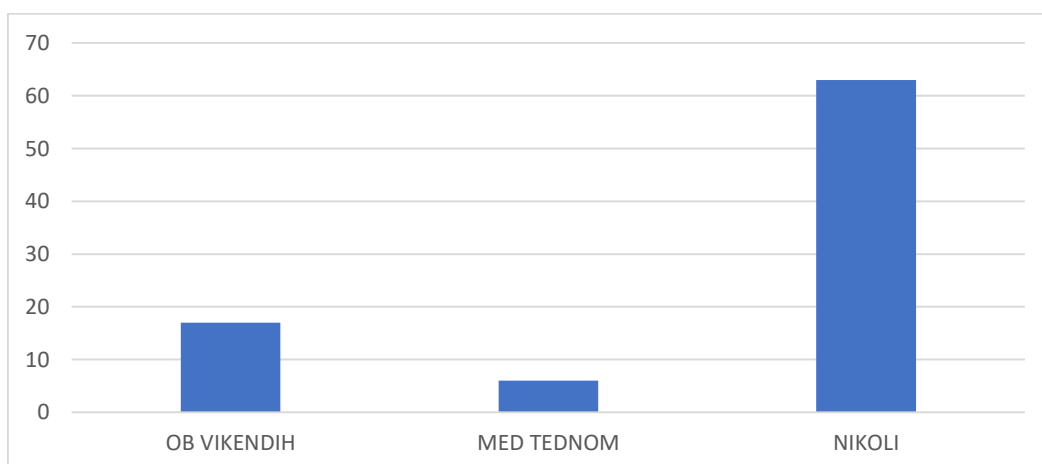

Graf 9: Čas uživanja alkohola.

Vir: Lasten.

Pri devetem vprašanju je bilo anketiranih 86 udeležencev. Največ udeležencev (61) je odgovorilo, da alkohol največkrat uživajo ob vikendih, 12 udeležencev je odgovorilo, da alkohol uživajo med tednom, 13 udeležencev pa nikoli ne uživa alkohola.

Pri tem vprašanju sva predvidevali, da največ udeležencev alkohol uživa ob vikendih. Po rezultatih ankete sva ugotovili, da je najino predvidevanje resnično. Ker sva se hoteli prepričati ali so rezultati resnični, sva o tem povprašali policista. Policist je najino predvidevanje potrdil.

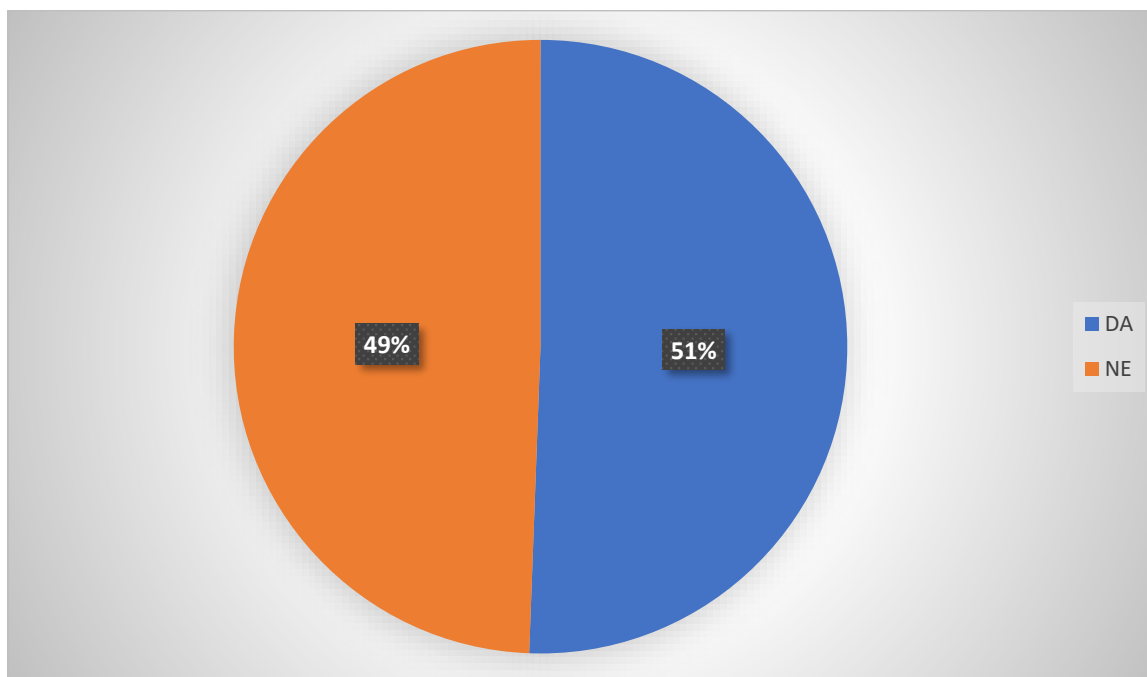
Graf 10: Čas uživanja prepovedanih substanc.

Vir: Lasten.

Pri desetem vprašanju je sodelovalo 86 udeležencev. Kar 17 anketirancev je odgovorilo, da prepovedane substance uživajo ob vikendih, 6 udeležencev je odgovorilo, da prepovedane substance uživajo med tednom. Največ anketirancev je odgovorilo, da prepovedanih substanc nikoli ne uživajo, teh je bilo kar 63.

Pri tem vprašanju sva predvidevali, da največ udeležencev prepovedanih substanc ne uživa. Po rezultatih ankete sva ugotovili, da je najino predvidevanje resnično. Presenetilo naju je, da toliko udeležencev uživa prepovedane substance med tednom.

Če primerjamo grafikon 6 (kdaj so prvič poskusili prepovedane substance) s tem grafikonom, ugotovimo, da se odstotek odvisnikov zmanjša. Vseeno pa preko 20 odstotkov redno uživa prepovedane substance. Upamo samo lahko, da je odstotek takšnih, ki sede za volan, kasneje manjši. V anketo so bili zajeti tudi mladi, ki še nimajo vozniškega izpita.

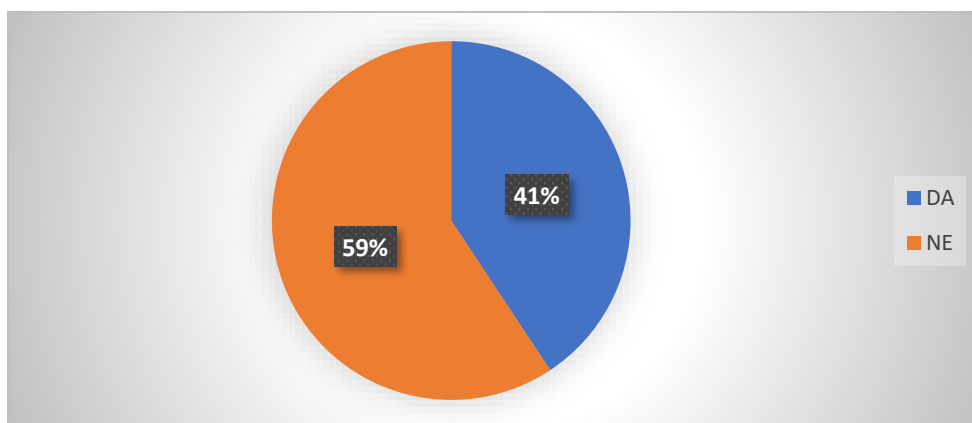
Graf 11: Posledice alkohola in prepovedanih substanc v prometu.

Vir: Lasten.

Pri enajstem vprašanju je bilo anketiranih 85 udeležencev. Pri tem vprašanju sva želeli izvedeti, ali bi ljudje želeli izvedeti kaj več o posledicah v prometu, ki jih lahko povzročila alkohol in prepovedane substance. 43 udeležencev je odgovorilo, da bi radi izvedeli kaj več

o posledicah, 42 udeležencev je odgovorilo, da ne želijo izvedeti več o posledicah v prometu, ki jih povzročita alkohol in prepovedane substance.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da želijo izvedeti več o posledicah alkohola in prepovedanih substanc v prometu. Najina domneva se ni niti potrdila niti zavrnila. Presenetilo naju je število anketirancev, ki so odgovorili, da ne želijo izvedeti več o posledicah alkohola in prepovedanih substanc v prometu, saj mislijo, da vedo dovolj.

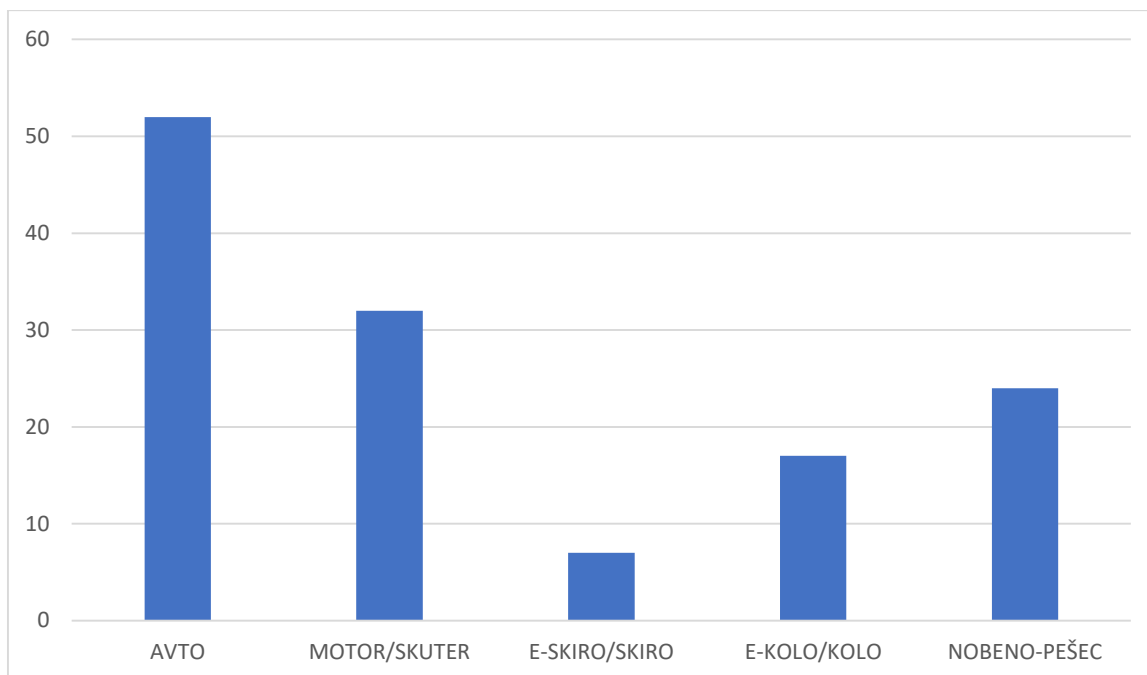

Graf 12: Tečaj varne vožnje.

Vir: Lasten.

Pri dvanajstem vprašanju je bilo anketiranih 86 udeležencev. Želeli sva izvedeti, koliko od anketiranih ima opravljen tečaj varne vožnje. 35 anketirancev je odgovorilo, da imajo opravljen tečaj varne vožnje, večina anketirancev, torej 51, pa je odgovorilo, da še nimajo opravljenega tečaja varne vožnje.

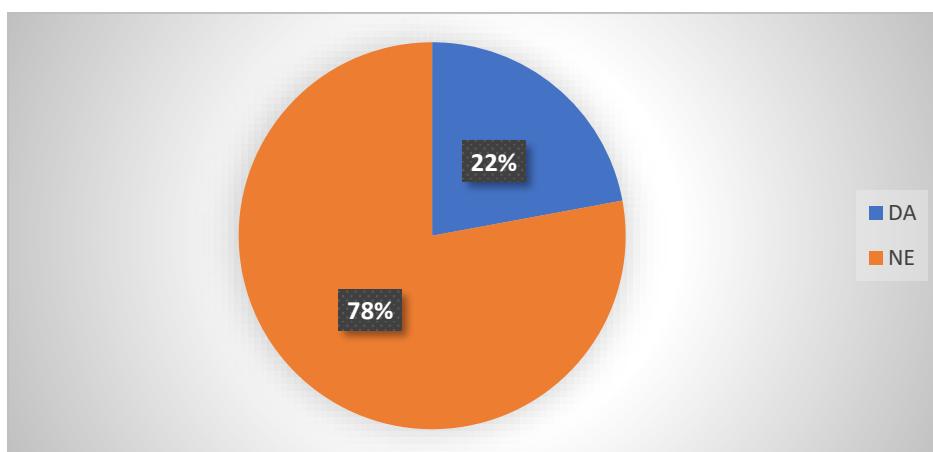
Predvidevali sva, da ima več anketirancev opravljen tečaj varne vožnje. Najino predvidevanje se je tako pokazalo za napačno. Presenetilo naju je da, toliko udeležencev upravlja motorno vozilo brez opravljenega tečaja varne vožnje. Posvetovali sva se z inštruktorjem varne vožnje, ki je odgovoril, da se tečaj varne vožnje opravlja šele pri 21. letih, če izpit narediš pri 18. letih.

Graf 13: Vrsta motornih sredstev.

Vir: Lasten.

Pri trinajstem vprašanju je odgovorilo 86 anketirancev. Kar 52 anketirancev je odgovorilo, da uporabljajo avtomobil kot prevozno sredstvo, 32 jih je odgovorilo, da uporabljajo motor/skuter. Najmanj, samo 7, jih je odgovorilo, da uporabljajo e-skiro/skiro, nekaj več jih je odgovorilo, da uporabljajo e-kolo/kolo (17 udeležencev). Kar 24 jih je odgovorilo, da ne uporabljajo nobenega od naštetih vozil in raje hodijo peš. Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov.

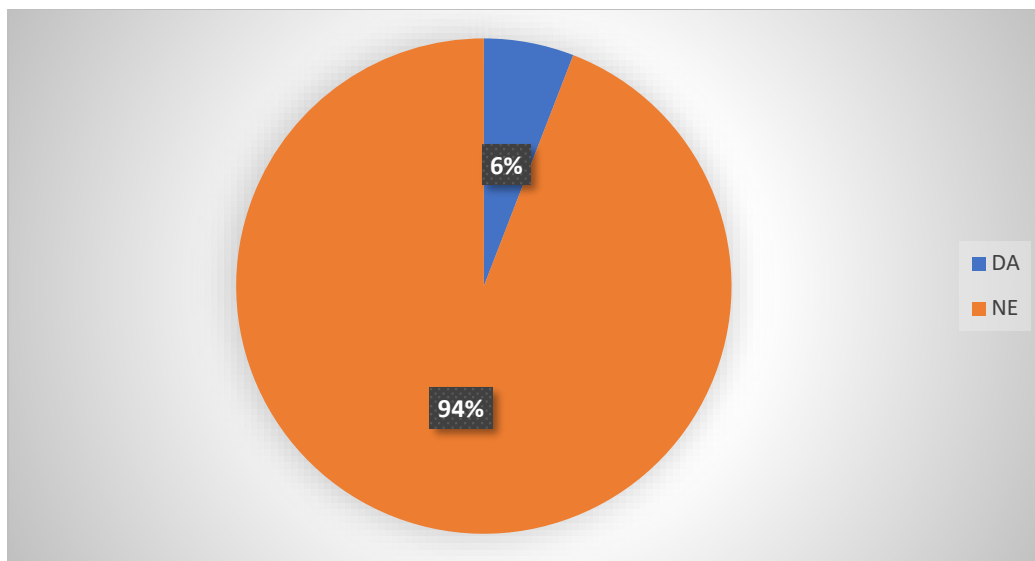

Graf 14: Vožnja pod vplivom alkohola.

Vir: Lasten.

Pri štirinajstem vprašanju je sodelovalo 86 anketirancev. Želeli sva izvedeti, če je kateri izmed anketirancev že vozil pod vplivom alkohola. 19 udeležencev je odgovorilo z DA, večina (kar 67 udeležencev) pa je odgovorila, da še nikoli niso vozili pod vplivom alkohola.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da še niso vozili pod vplivom alkohola. Najino predvidevanje je bilo pravilno. Presenetilo naju je sorazmerno veliko število anketirancev, ki so odgovorili, da so že vozili pod vplivom alkohola.

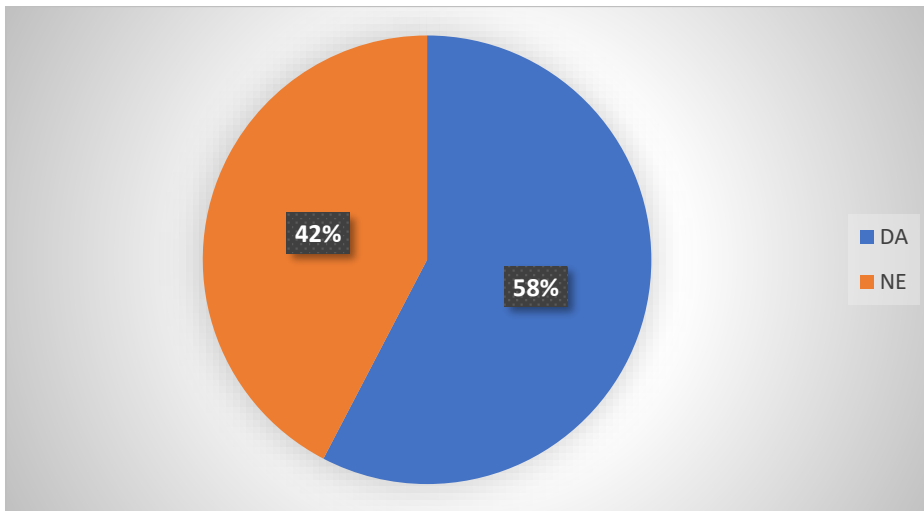

Graf 15: Vožnja pod vplivom prepovedanih substanc.

Vir: Lasten.

Pri petnajstem vprašanju je sodelovalo 85 udeležencev. Pri tem vprašanju sva želeli izvedeti, če je kdo izmed udeležencev že vozil pod vplivom prepovedanih substanc. Samo 5 udeležencev je odgovorilo, da so že vozili pod vplivom prepovedanih substanc, 80 anketirancev pa je odgovorilo, da niso še nikoli vozili pod vplivom prepovedanih substanc.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da še niso vozili pod vplivom prepovedanih substanc. Najino predvidevanje je bilo pravilno.

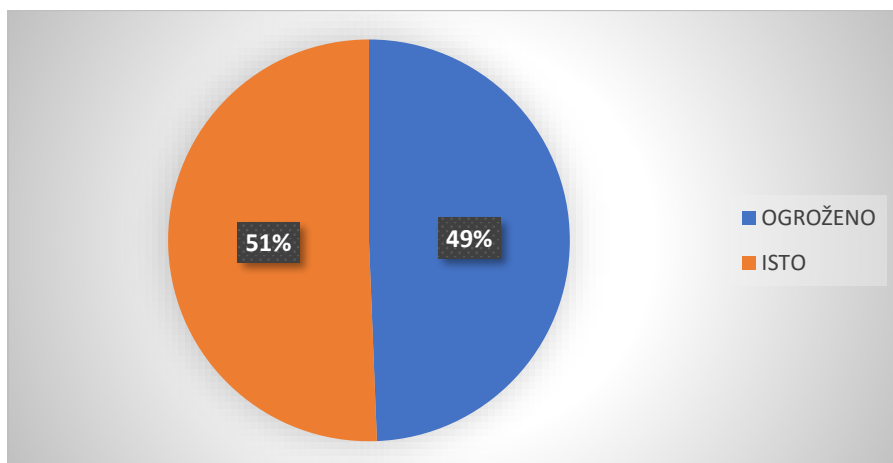
Graf 16: Potniki v vozilu pod vplivom alkohola.

Vir: Lasten.

Pri šestnajstem vprašanju sva anketirali 85 udeležencev. Želeli sva izvedeti, koliko ljudi je že imelo sopotnike pod vplivom alkohola ali prepovedanih substanc. Kar 49 udeležencev je odgovorilo, da so že imeli sopotnike pod vplivom alkohola ali prepovedanih substanc, 36 udeležencev pa je na vprašanje odgovorilo negativno, torej da še niso imeli sopotnikov pod vplivom alkohola ali prepovedanih substanc.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da še niso imeli sovoznika pod vplivom alkohola in prepovedanih substanc. Najino predvidevanje ni bilo pravilno. Presenetilo naju je število anketirancev, ki so odgovorili, da še niso imeli sopotnika pod vplivom alkohola in prepovedanih substanc.

Mogoče lahko gledamo ta rezultat tudi s pozitivne strani. Če so šli na kakšno zabavo, so se dogovorili, kdo bo vozil in ta ni užival alkohola ali opojnih substanc. S tem so poskrbeli za večjo varnost sebe in drugih udeležencev v prometu.

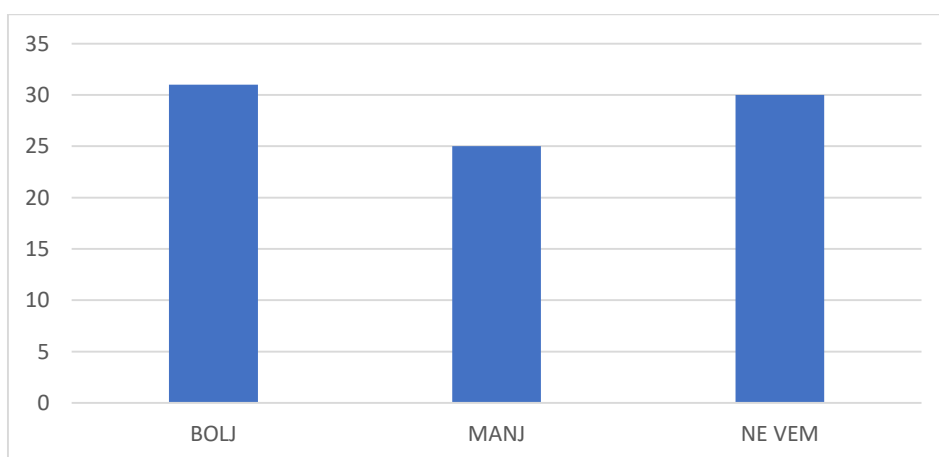

Graf 17: Počutje ljudi.

Vir: Lasten.

Pri sedemnajstem vprašanju je bilo anketiranih 79 udeležencev. Vprašali sva, kako se ljudje počutijo, kadar imajo v vozilu alkoholizirano osebo ali osebo pod vplivom prepovedanih substanc. 39 anketirancev je odgovorilo, da se v vozilu z alkoholizirano osebo ali osebo pod vplivom prepovedanih substanc počutijo ogrožene, 40 udeležencev je odgovorilo, da se počutijo isto kot če oseba ne bi bila alkoholizirana ali pa pod vplivom prepovedanih substanc.

Predvidevali sva, da je veliko anketirancev, ki se počutijo ogroženo v avtomobilu z alkoholizirano osebo ali osebo pod vplivom prepovedanih substanc. Presenetilo naju je število anketiranih, ki se počutijo isto kot če oseba nebi bila alkoholizirana ali pa pod vplivom prepovedanih substanc.

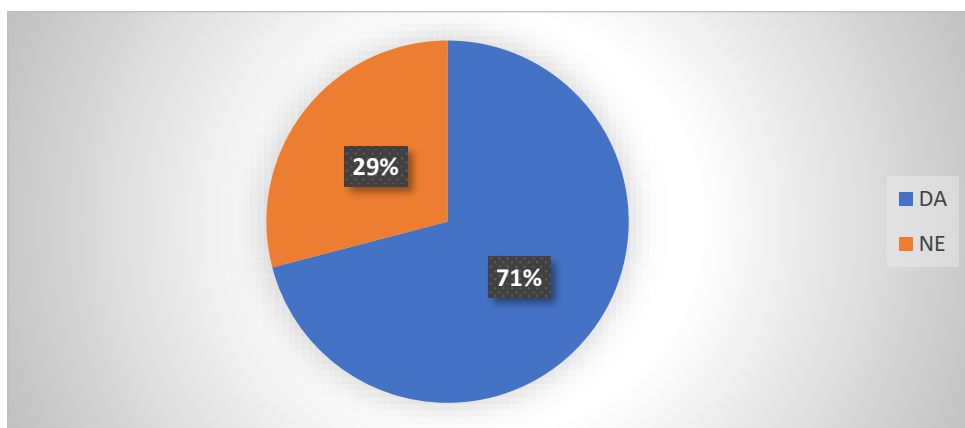

Graf 18: Senzibilnost ljudi glede alkohola in prepovedanih substanc.

Vir: Lasten.

Pri osemnajstem vprašanju je bilo anketiranih 86 udeležencev. Želeli sva izvedeti, kaj ljudje menijo, ali je bolj nevaren alkohol ali prepovedane substance. 31 udeležencev je odgovorilo, da menijo, da je alkohol bolj nevaren kot prepovedane substance, 25 jih je odgovorilo, da je alkohol manj nevaren kot prepovedane substance, 30 udeležencev pa je odgovorilo, da ne vedo, kaj je bolj nevarno.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da je alkohol manj nevaren kot prepovedane substance. Najino predvidevanje ni bilo pravilno. Presenetilo naju je število anketirancev, ki so odgovorili, da je alkohol bolj nevaren kot prepovedane substance.

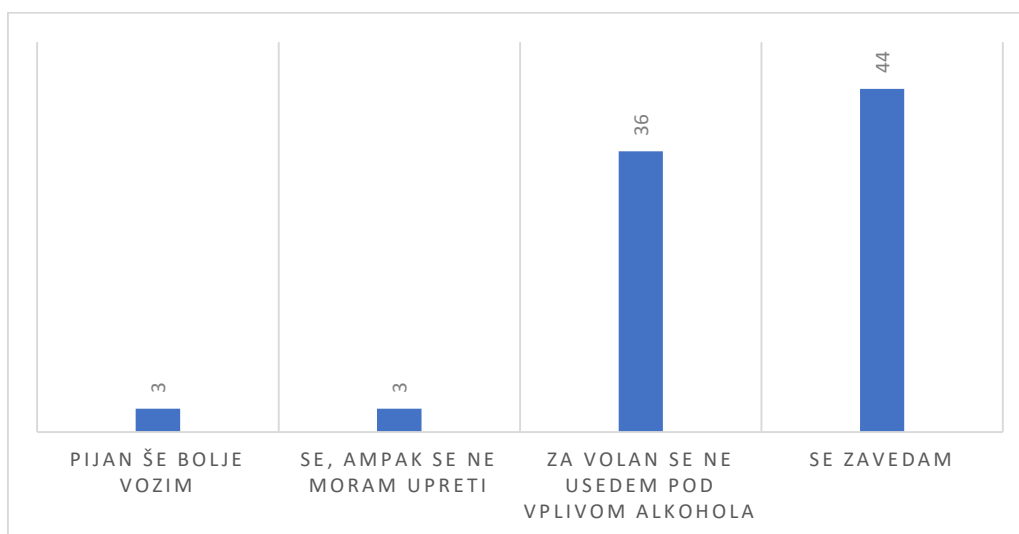
Graf 19: Posledice prepovedanih substanc in alkohola v prometu.

Vir: Lasten.

Pri devetnajstem vprašanju sva anketirali 86 udeležencev. Želeli sva izvedeti, ali so ljudje dovolj seznanjeni o posledicah prepovedanih substanc in alkohola v prometu. Kar 61 anketirancev je odgovorilo, da so dovolj seznanjeni o posledicah alkohola in prepovedanih substanc v prometu, 25 pa jih je odgovorilo, da niso dovolj seznanjeni o posledicah alkohola in prepovedanih substanc v prometu.

Pri tem vprašanju sva predvidevali, da udeleženci ne vedo dovolj o prepovedanih substanc in alkoholu v prometu. Po rezultatih sva ugotovili, da mislijo, da vedo dovolj o posledicah uživanja prepovedanih substanc in alkohola. Rezultat ni bil pričakovan, zato sva povprašali policista, koliko nesreč in poškodb se zgodi zaradi zaužitja alkohola oz. prepovedanih

substanc. Policist je odgovoril, da je vedno večje število alkoholiziranih oz. pod vplivom alkohola za volanom avtomobila.

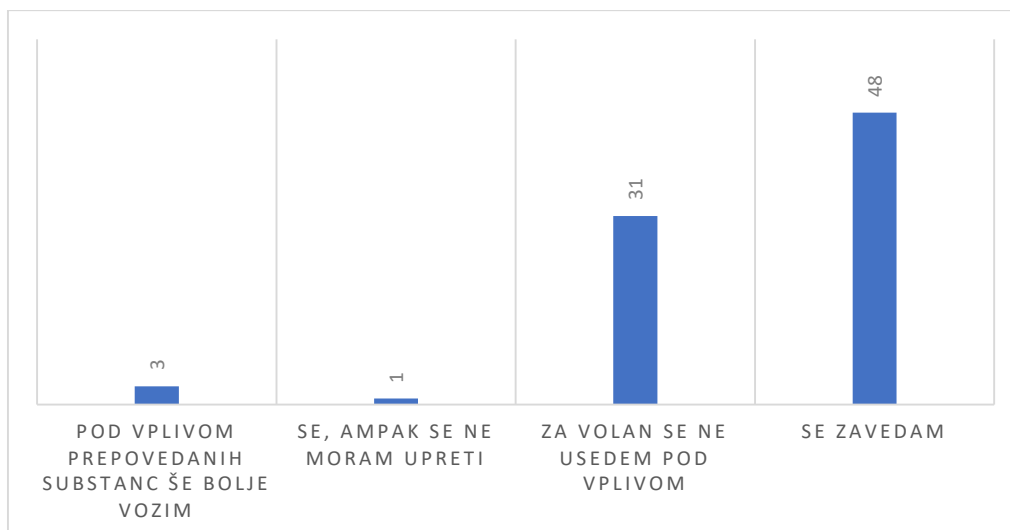

Graf 20: Zavedanje posledic alkohola.

Vir: Lasten.

Pri dvajsetem vprašanju je bilo anketiranih 86 udeležencev. 3 udeleženci so odgovorili, da menijo, da ko so pod vplivom alkohola, vozijo še bolje kot pa trezni; 3 udeleženci so odgovorili, da se nevarnosti zavedajo, vendar se ne morejo upreti, 36 udeležencev je odgovorilo, da se za volan ne usedejo pod vplivom alkohola, 44 udeležencev pa se zaveda posledic vožnje pod vplivom alkohola.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da se zavedajo posledic alkohola v prometu. Najino predvidevanje je bilo resnično. Presenetilo naju je število anketirancev, ki so odgovorili, da pijani še bolje vozijo in da se zavedajo nevarnosti, vendar se ne morajo upreti. Predvidevava, da jim alkohol daje adrenalin.

Graf 21: Zavedanje posledic pod vplivom prepovedanih substanc.

Vir: Lasten.

Pri 21. vprašanju je bilo anketiranih 83 udeležencev. 3 udeleženci so odgovorili, da menijo, da ko so pod vplivom prepovedanih substanc, vozijo še bolje kot pa kadar niso, 1 anketiranec je odgovoril, da se nevarnosti zaveda, vendar se ne more upreti, 31 udeležencev je odgovorilo, da se za volan ne usedejo pod vplivom prepovedanih substanc, 48 udeležencev pa se zaveda posledic vožnje pod vplivom prepovedanih substanc.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da se zavedajo posledic prepovedanih substanc v prometu. Najino predvidevanje je bilo pravilno. Pozitivno naju je presenetilo število anketirancev, ki so odgovorili, da pod vplivom prepovedanih substanc ne sedejo za volan. Predvidevava, da zaradi stranskih učinkov prepovedanih substanc, ne upajo sestiti za volan.

Pri 22. vprašanju sva anketirali 86 udeležencev. Želeli sva izvedeti ali anketiranci poznajo kakšno preventivno akcijo na temo alkohola in prepovedanih substanc. 22 udeležencev je odgovorilo z DA, kar 64 pa jih je odgovorilo, da ne poznajo nobene preventivne akcije na temo alkohola in prepovedanih substanc v prometu.

Tisti, ki so odgovorili, da jih poznajo, so jih nekaj tudi zapisali, te pa so: Nagni alkotest, Ko vozim ne pijem, 40 dni brez alkohola, 0.0 šofer, Alkohol ubija, Varno v prometu.

Predvidevali sva, da bo veliko ljudi, ki bodo odgovorili, da poznajo vsaj eno preventivno akcijo, saj jih omenjajo že v osnovnih šolah. Najino predvidevanje je bilo napačno.

Presenetilo naju je, da večina udeležencev ankete ne pozna niti ene preventivne akcije. Zato se nama zdi, da bi morali s preventivnimi akcijami bolj ozaveščati na temo alkohola in prepovedanih substanc.

6.5 ANKETNI VPRAŠALNIK

Anketa o vplivu alkohola in prepovedanih substanc na varno vožnjo v prometu

Sva dijakinji Špela in Julija, ki obiskujeva 4. letnik Srednje šole za storitvene dejavnosti in logistiko in delava raziskovalno nalogo »Mladi za napredek Celja«. Prosim, da izpolniš spodnjo anketo, ki ti bo vzela samo nekaj minut časa.

1. SPOL

- Moški
- Ženski

2. STAROST

- 16 – 18
- 18 – 20
- 20 – 22
- 22 – 24

3. STOPNJA IZOBRAZBE?

- Osnovna šola (OŠ)
- Srednja šola (SŠ)
- Višja izobrazba
- Visoka izobrazba

4. STATUS ZAPOSLOTITVE?

- Dijak
- Študent
- Zaposlen
- Brezposeln

5. KDAJ SI PRVIČ POIZKUSIL ALKOHOL?

- V osnovni šoli (OŠ).
- V srednji šoli (SŠ).
- V času študija.
- Nikoli nisem poizkusil alkohola.

6. KDAJ SI PRVIČ POIZKUSIL PREPOVEDANE SUBSTANCE?

- V osnovni šoli (OŠ).
- V srednji šoli (SŠ).
- V času študija.
- Nikoli nisem poskusil prepovedanih substanc.

7. KATERE ALKOHOLE PIJAČE SI ŽE POIZKUSIL?

(možnih je več odgovorov)

- Vino
- Pivo
- Žgane pijače
- Nobeno

8. KATERE PREPOVEDANE SUBSTANCE SI ŽE POSKUSIL?

(možnih je več odgovorov)

- Marihuana
- Kokain
- Ekstazi
- Nisem
- Drugo _____

9. KDAJ PO NAVADI UŽIVAŠ ALKOHOL?

- Ob vikendih.
- Med tednom.
- Nikoli.

10. KDAJ PO NAVADI UŽIVAŠ PREPOVEDANE SUBSTANCE?

- Ob vikendih.
- Med tednom.
- Nikoli.

11. ALI BI RAD IZVEDEL VEČ O POSLEDICAH V PROMETU O ALKOHOLU IN PREPOVEDANIH SUBSTANCAH?

- Da
- Ne

12. ALI IMAŠ OPRAVLJEN TEČEJ VARNE VOŽNJE?

- Da
- Ne

13. KATERO MOTORNO KOLO UPRAVLJAŠ?

(možnih je več odgovorov)

- Avto
- Motor
- E-skiro/skiro
- E-kolo/ kolo
- Nobeno/pešec

14. ALI SI KDAJ VOZIL POD VPLIVOM ALKOHOLA?

- Da
- Ne

15. ALI SI KDAJ VOZIL POD VPLIVOM PREPOVEDANIH SUBSTANC?

- Da
- Ne

16. ALI SI KDAJ IMEL SOPOTNIKA, KI JE BIL POD VPLIVOM ALKOHOLA ALI PREPOVEDANIH SUBSTANC?

- Da
- Ne

17. KAKO SI SE POČUTIL V AVTOMOBILU Z ALKOHOLIZIRANO OSEBO ALI Z OSEBO POD VPLIVOM PREPOVEDANIH SUBSTANC?

- a) Isto
- b) Ogroženo

18. MENIŠ, DA JE ALKOHOL MANJ/BOLJ NEVAREN KOT PREPOVEDANE SUBSTANCE V PROMETU?

- Manj
- Bolj
- Ne vem

19. MENIŠ, DA SI DOVOLJ SEZNANJEN O POSLEDICAH UŽIVANJU PREPOVEDANIH SUBSTANC ALI ALKOHOLA V PROMETU?

- Da
- Ne

20. ALI SE ZAVEDAŠ POSLEDIC VOŽNJE POD VPLIVOM ALKOHOLA?

- Pijan še boljše vozim,
- Se zavedam.
- Se, ampak alkoholu se ne morem upreti.
- Za volan ne sedem pod vplivom alkohola.

21. ALI SE ZAVEDAŠ POSLEDIC VOŽNJE POD VPLIVOM PREPOVEDANIH SUBSTANC?

- Pod vplivom opojnih substanc še boljše vozim.
- Se zavedam.
- Se, ampak se ne morem upreti opojnim substancam.
- Za volan ne sedem pod vplivom opojnih substanc.

22. ALI POZNAŠ KAKŠNO PREVENTIVNO AKCIJO NA TEMO ALKOHOLA IN PREPOVEDANIH SUBSTANC?

- Da
- Ne

23. KATERO PREVENTIVNO AKCIJO POZNAŠ?

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.

7 ANALIZA PODATKOV PROMETNIH NESREČ POD VPLIVOM ALKOHOLA/OPOJNIH SUBSTANC

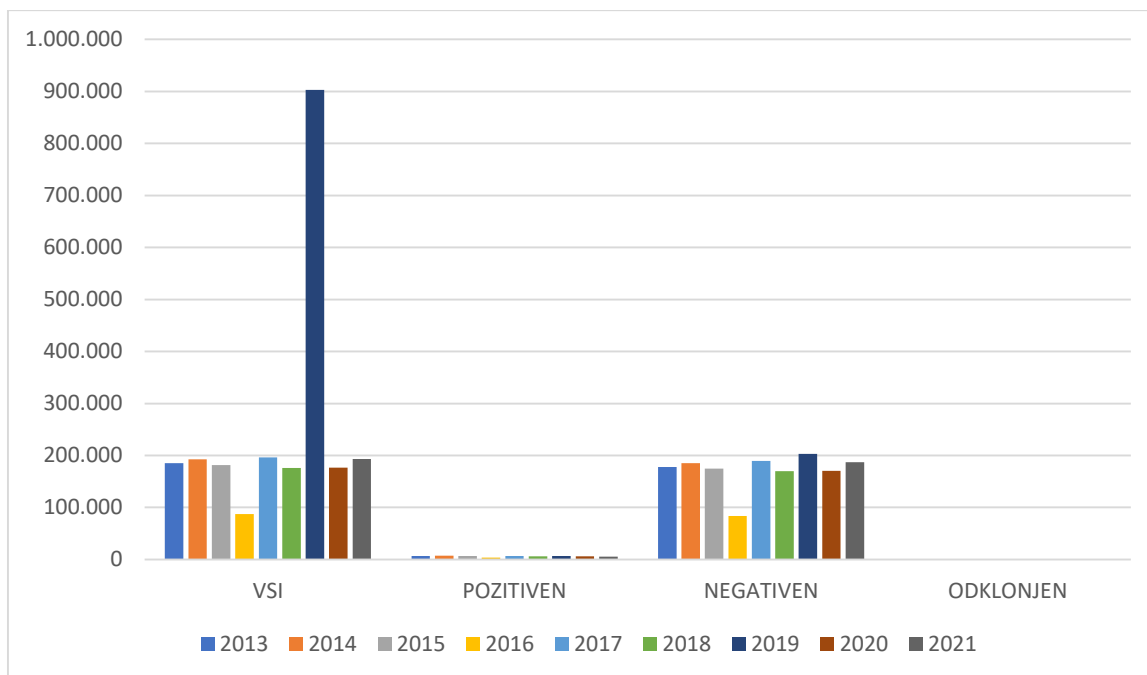
V zadnjih letih se število vinjenih voznikov med povzročitelji prometnih nesreč povečuje. Tudi število prometnih nesreč, pri katerih je kot drugi dejavnik prisoten alkohol, se zadnjih letih povečuje. Najpogosteje je vzrok alkohol skupaj s hitrostjo in nepravilno smerjo ali stranjo vožnje. Zlasti vzbuja skrb število alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč s smrtnim izidom, saj jih je več kot ena tretjina pod vplivom alkohola. Med vsemi obdobji so najbolj problematični konci tedna ter martinovanje in prednovoletni čas.

7.1 ŠTEVILO ODREJENIH ALKOTESTOV

VRSTE UKREPA	ŠTEVILO UKREPOV								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ŠTEVILO ODREJENIH ALKOTESTOV									
VSI	184.993	192.425	181.378	87.490	196.496	176.086	902.920	176.694	192.993
POZITIVEN	6.837	7.099	6.443	3.469	6.824	5.991	6.690	6.054	5.531
NEGATIVE N	177.831	185.081	174.647	83.875	189.376	169.865	203.031	170.451	187.259
ODKLONJE N	203	192	189	122	243	153	168	169	173

Tabela 1: Odrejeni alkotesti.

Vir: www.policija.si, 2022

Graf 22: Odrejeni alkotesti.

Vir: www.policija.si, 2022

V tej tabeli sva hoteli prikazati, koliko je bilo v devetih letih (v prvem polletju) odrejenih številu alkotestov. Najprej bova na kratko opisali, kaj sploh je alkotest. Alkotest je naprava, ki oceni prisotnosti alkohola v krvi na podlagi izdihanega zraka. Analizirali sva tabelo in ugotovili, da se število opravljenih alkotestov vsako leto spreminja. Kot je razvidno iz tabele, je bilo leta 2016 bilo najmanj odrejenih alkotestov, saj so policisti tisto leto stavkali, največ pa jih je bilo opravljenih leta 2019. Meniva, da je leta 2019 bil tak porast zaradi preverjanja alkoholiziranosti. Težko pa bi iz grafa in tabele razbrale ali se število alkoholiziranih znižuje ali ostaja enako, saj odredba alkotestov niha skozi vsa leta. Policist je pripomnil, da je verjetno prišlo v letu 2019 do statistične napake.

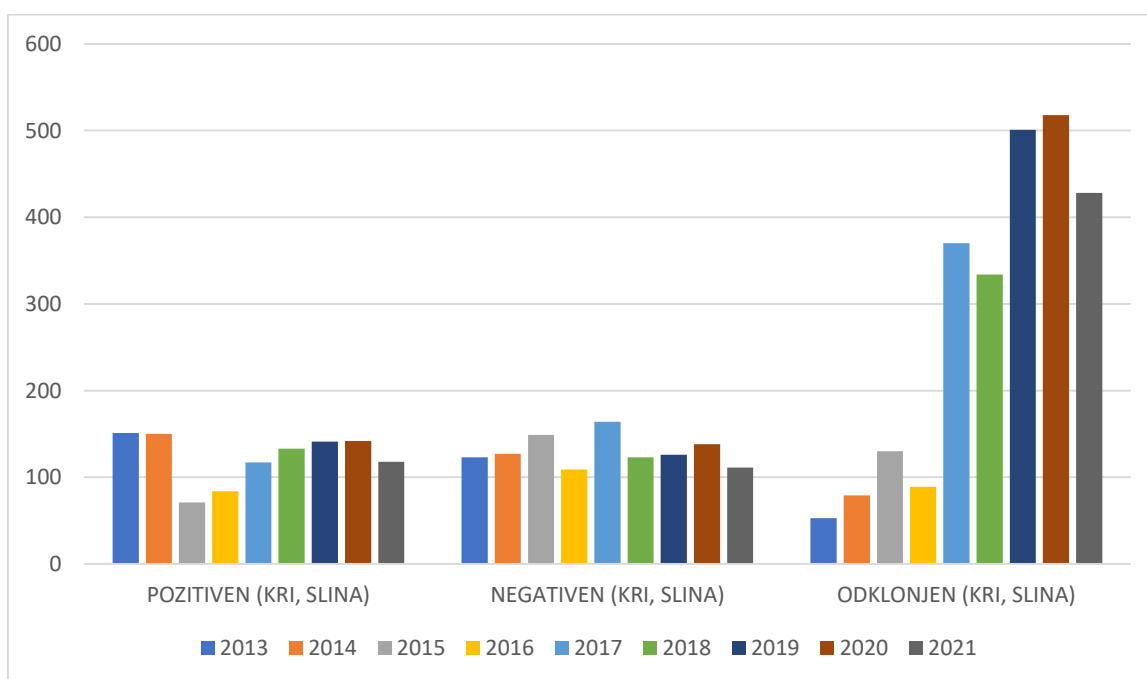
7.2 ŠTEVILO ODREJENIH PREGLEDOV ZARADI PREPOVEDANIH SUBSTANC

VRSTE UKREPA	ŠTEVILO UKREPOV								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021

ŠTEVILO ODREJENIH STROKOVNIH PREGLEDOV ZARADI PREPOVEDANIH SUBSTANC/DROG									
VSI	374	391	370	303	712	627	838	860	720
POZITIVEN (kri, slina)	151	150	71	84	117	133	141	142	118
NEGATIVEN (kri, slina)	128	127	149	109	164	123	126	138	111
ODKLONJEN (kri, slina)	53	79	130	89	370	334	501	518	428

Tabela 2: Odrejeni strokovni pregledi prepovedanih substanc.

Vir: www.policija.si, 2022

Graf 23: Odrejeni strokovni pregledi prepovedanih substanc.

Vir: www.policija.si, 2022

V tej tabeli sva hoteli prikazati, koliko je bilo v devetih letih (v prvem polletju) odrejenih strokovnih pregledov zaradi prepovedanih substanc. Najprej bova na kratko opisali, na kakšne načine lahko odvzamejo bris oz. tekočino.

Hitri test se opravi tako, da oseba pet sekund drži na jeziku testni listič, da se ta obarva rdeče. Listič z vzorcem sline nato policist vstavi v testni trak. Po največ osmih minutah je mogoče v okencu odčitati rezultat. Ta je pozitiven, če se testna črta obarva rdeče.

Hitri testi DrugWipe 6S, ki jih uporablja slovenska policija, so namenjeni ugotavljanju prisotnosti:

- kanabisa (marihuane/hašiša/THC),
- amfetaminov/metamfetaminov/ekstazija,
- benzodiazepinov,
- kokaina/cracka,
- opiatov (morfin/heroin) v slini.

(www.policija.si, 20. 1. 2022)

Analizirali sva tabelo, kjer naju je presenetilo, da je leta 2020 bilo toliko opravljenih strokovnih pregledov za prepovedane substance. Spodbudno pa je, da je leta 2016 bilo najmanj opravljenih strokovnih pregledov prepovedanih substanc. Število odrejenih strokovnih pregledov prepovedanih substanc je skozi leta naraščalo, vendar zadnje leto upada.

8 POTRDITEV HIPOTEZ

H1. Osebe moškega spola večkrat povzročijo prometno nesrečo pod vplivom opojnih substanc.

To hipotezo lahko potrdiva, saj sva se posvetovali s policistom.

H2. Osebe moškega spola večkrat povzročijo prometno nesrečo pod vplivom alkohola?

To hipotezo bova potrdili, saj 89 % prometnih nesreč povzročijo moški pod vplivom alkohola. Tudi to je razvidno iz intervjuja s policistom.

H3. Ljudje zelo dobro poznajo preventivne akcije na temo alkohola in prepovedanih substanc.

To hipotezo bova ovrgli, saj je razvidno iz ankete, da ljudje ne poznajo preventivnih akcij.

H4. Število prometnih nesreč se je zaradi alkohola v zadnjih desetih letih povečalo.

To hipotezo lahko potrdiva, saj nama je na to vprašanje pritrdil policist.

H5. Število prometnih nesreč se je zaradi prepovedanih substanc v zadnjih desetih letih povečalo.

To hipotezo ne moreva potrditi niti zavreči, saj podatki niso dosegljivi zaradi varovanja podatkov.

9 UKREPI ZA IZBOLJŠANJE PROMETNE VARNOSTI V CELJU

Meniva, da bi se prometna varnost lahko izboljšala z boljšo osvetlitvijo prehodov za pešce ob neposredni bližini šol in na nekaterih odsekih (meniva, da je premalo osvetljen prehod na Ljubljanski cesti ob Srednji šoli za storitvene dejavnosti in logistiko). Na območjih šol in javnih ustanov bi lahko postavili omejitve na 30, saj bi se tako lahko izognili prometnim nesrečam. V neposredno bližino šol bi lahko postavili tudi več radarjev. Lahko bi se uvedlo tudi več 3D prehodov, kot je že na Ptujju. Ob omembi 3D izvedb pa bi lahko na slovenskih cestah ustanovili tudi 3D poškodbe cest, ki bi bile videti čim bolj realne.

Slika 8: 3D prehod

Vir: 3D crosswalk; www.worldtourismgroup.com, 15. 1. 2022

Na šolah bi se lahko 4-krat na leto uvedlo predavanja o alkoholu in prepovedanih substancah v prometu. Ob vsakem predavanju bi izvedeli nekaj novega. Po končanem predavanju bi mladostnike zaposlili z izdelavo svojih idej o preventivnih akcijah, ki bi kasneje lahko vplivale na mlajše generacije.

Predlagava tudi, da bi se srednje šole povezale s centri varne vožnje, kjer bi lahko dijaki (npr. 2. in 4. letnika) cel dan izkoristili za spoznavanje vožnje pod vplivom različnih prepovedanih substanc in različnih alkoholnih pijač v prometu. Ker imamo na naši šoli simulator vožnje, bi lahko dijaki poskusili najprej vožnjo brez očal za stimuliranje opitosti in deleža prepovedanih substanc, nato pa z očali za stimuliranje opitosti in deleža prepovedanih substanc. Po končanem vzorcu vožnje s simulatorjem, bi dijaki odšli na center

varne vožnje. Za boljšo predstavo bi lahko na razpolago imel en razred 5 inštruktorjev varne vožnje, ki bi sedel s njimi v avtu, medtem ko bi med vožnjo kandidat imel na očeh očala za stimuliranje opitosti in delež prepovedanih substanc v telesu. Vožnja bi potekala po ravni površini na poligonu.

Glede na to, da se pojavlja alkohol že v osnovni šoli, bi morali tam imeti več preventivnih akcij na to temo. Zraven bi morali biti starši, ki bi tudi obnovili svoje znanje. Moramo se zavedati, da so starši vzgled svojim otrokom. Prav njihovo vedenje v prometu vpliva na kasnejše mladostniško obnašanje za volanom.

10 ZAKLJUČEK

Pri mladih sta alkohol in opojne substance še vedno priljubljeni. Ker se zavedava tega problema, sva hoteli podrobneje raziskati to perečo problematiko. Opozoriti morava, da so mladi tudi udeleženci v cestnem prometu. V raziskovalni nalogi sva s pomočjo ankete ugotovili, da večina anketirancev še hodi v srednjo šolo. Velika večina jih je alkohol poskusilo že v osnovni šoli, poskusili so vino, pivo ter žgane pijače. Medtem ko prepovedanih substanc večina še ni poskusila. Ugotovili sva, da je med mladimi najbolj priljubljena marihuana. Zanimive so se nama zdele prepovedane substance, to so marihuana poškopljena z ekstazijem in speedom, gobice, LSD, MDMA, amfetamin, metamfetamin, asentre. Ugotovili sva tudi, da mladi največkrat alkohol in prepovedane substance uživajo ob vikendih, saj je takrat največ zabav. Največ anketirancev uporablja avto kot vrsto prevoznega sredstva. So pa v današnjih časih zelo popularni med mladimi tudi motorji oz. skuterji. Veliko mladih med tednom najame e-kolo, ki si ga lahko izposodijo na določenih mestih v mestni občini Celje. Kljub uživanju alkohola in prepovedanih substanc, mladi ne uporabljajo motornih sredstev ter se zavedajo posledic, ki se lahko zgodijo, če bi jih uporabljali. Iz ankete je razvidno, da mladi menijo, da je alkohol manj nevaren kot prepovedane substance.

Raziskavo sva še dodatno podkrepili z intervjuvanci. Za intervju z inštruktorjem varne vožnje sva se odločili, saj trenutno obe opravljava izpit za avto/motorno kolo in naju je poleg vožnje seznanil tudi s svojim mnenjem o alkoholu in prepovedanih substancah. Delodajalca alkoholizirane osebe sva izbrali, saj je ena izmed naju v tem podjetju opravljala obvezno usposabljanje pri delodajalcu (PUD). Delodajalca voznika pod vplivom prepovedanih substanc sva izbrali, saj se nama je zdela zelo zanimiva tema. Policista sva izbrali, saj brez njega ne bi imeli vseh potrebnih podatkov za nalogo. Intervju z gasilcem sva opravili, ker velikokrat pomagajo pri prometnih nesrečah, v katerih je pogosto prisoten tudi alkohol. Vsem intervjuvancem je skupno to, da so vsi udeleženci v prometu. Razhajajo se v tem, da inštruktor varne vožnje in delodajalec kandidata oz. voznika pod vplivom prepovedanih substanc/drog še nista obravnavala.

Iz te teme raziskovalne naloge sva ugotovili, da smo si ljudje med sabo zelo različni, eni so bolj drzni, drugi manj. Ugotovili sva tudi, da veliko več mladih posega po prepovedanih

substancah in radi z njimi eksperimentirajo, kot sva sprva mislili. Presenetilo pa naju je, da tako malo mladih pozna kakšno preventivno akcijo.

11 VIRI IN LITERATURA

1. Blažič Z.: Zgodovina moje heroinske odvisnosti. Mladinska knjiga, 2007.
2. Dogša I., Schmidt I., Humar A.: Droge? Ne, hvala! Ljubljana, 1997.
3. Društvo Stigma, dostop www.drustvo-stigma.si, 20. 1. 2022
4. Goodman P.: Alkohol, droge in tvoje telo. Ljubljana, 2006.
5. Gržan K.: V svetu omame: Droge na Slovenskem. Družina, 1999.
6. Hovnik Keršmac M., Čebašek Travnik Z., Stergar E.: Alkohol. Ljubljana, 2001.
7. Intervjuvanci (inštruktor varne vožnje, delodajalca opite osebe in osebe pod vplivom prepovedanih substanc, policist, gasilec).
8. Može A.: Odvisnost od alkohola. Idrija, 2015.
9. Policijsko poročilo 2021, dostop www.policija.si, 20. 1. 2022
10. Ramovš J., Ramovš K.: Pitje mladih. Ljubljana, 2007.
11. Razboršek K.: Kaj vem o alkoholizmu in drugih boleznih zasvojenosti. 2005.
12. Šimenc B.: Dober voznik bom. Primotehna, 2021.
13. Taradash M.: Cena prohibicije drog. Taxus, 1993.
14. Tom telefon, dostop www.e-tom.si, 20. 1. 2022
15. Židanik M.: Sindrom odvisnosti od alkohola. Maribor, 2007.

IZJAVA*

Mentor Božidar Žibret v skladu z 20. členom Pravilnika o organizaciji mladinske raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje, zagotavljam, da je v raziskovalni nalogi z naslovom **ALKOHOL IN OSTALE OPOJNE SUBSTANCE MED MLADIMI NA CELJSKEM V PROMETU**, kateri avtorici sta Julija Grm in Špela Kladnik:

- besedilo v tiskani in elektronski obliki istovetno,
- pri raziskovanju uporabljeno gradivo navedeno v seznamu uporabljene literature,
- da je za objavo fotografij v nalogi pridobljeno avtorjevo dovoljenje in je hranjeno v šolskem arhivu,
- da sme Osrednja knjižnica Celje objaviti raziskovalno nalogo v polnem besedilu na knjižničnih portalih z navedbo, da je raziskovalna naloga nastala v okviru projekta Mladi za Celje,
- da je raziskovalno nalogo dovoljeno uporabiti za izobraževalne in raziskovalne namene s povzemanjem misli, idej, konceptov oziroma besedil iz naloge ob upoštevanju avtorstva in korektnem citiranju,
- da smo seznanjeni z razpisni pogoji projekta Mladi za Celje.

Celje, 11.4.2021

Podpis mentorja

B. Žibret

Podpis odgovorne osebe

Za V. ...

*

POJASNILO

V skladu z 20. členom Pravilnika raziskovalne dejavnosti »Mladi za Celje« Mestne občine Celje je potrebno podpisano izjavo mentorja (-ice) in odgovorne osebe šole vključiti v izvod za knjižnico, dovoljenje za objavo avtorja (-ice) fotografskega gradiva, katerega ni avtor (-ica) raziskovalne naloge, pa hrani šola v svojem arhivu.